

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2726

[Total No. of Pages : 4

[6012]-31

Second Year LL.B. Three Year Course

LAW

**LC - 0701 : Constitutional Law - II
(2017 Pattern) (Theory) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Part - A Part - B and Part - C are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from part-C. Each question in part-C is for 05 marks.*

PART-A

Q1) 'The Constitution of India is neither federal nor unitary but it is mixture of both'. Explain.

Q2) Write in detail on the scope and extent of the 'Executive Powers of the Union'.

Q3) Discuss the writ jurisdiction of the Supreme Court Under Article 32 of the Constitution.

Q4) What are the different kinds of emergencies provided in the Constitution? Also explain its effects on the fundamental rights given in Part III of the Constitution.

Q5) Discuss in detail different powers and privileges of the Governor in State.

P.T.O.

PART-B

Q6) What is the procedure for passing an 'Ordinary Bill' and 'Money Bill' ? Also Distinguish between them.

Q7) Write on the post of Vice President and also explain under what circumstances he acts as President?

Q8) Write when parliament can legislate with respect to matters in the State List.

Q9) What are the provisions under the Indian Constitution regarding appointment, functions and powers of the 'Election Commission'.

PART - C

Q10) Write short notes on any three of the following.

- a) Punchhi Commission.
- b) Rajmannar Committee.
- c) Financial Emergency.
- d) Vicarious Liability of Government.
- e) Present status of Article 370 of the Constitution.

Total No. of Questions : 10]

P2726

[6012]-31

Second Year LL.B. Three Year Course

LAW

**LC 0701 : Constitutional Law - II
(2017 Pattern) (Theory) (Semester - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ, भाग-ब आणि भाग - क अनिवार्य आहेत.
 - 2) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 3) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 4) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

- प्र.1)** 'भारताचे संविधान हे ना संघीय आहे ना केंद्रीय आहे परंतु ते दोन्हीचे मिश्रण आहे' या विधानाचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्र.2)** केंद्र सरकारचे कार्यकारी अधिकार कसे व किती आहेत यावर सविस्तर लिहा.
- प्र.3)** संविधानाच्या कलम 32 खालील सर्वोच्च न्यायालयाचे वेगवेगळे याचिका (writs) मंजूर करण्याचे अधिकार त्याच्यावर चर्चा करा.
- प्र.4)** संविधानातील वेगवेगळ्या आणीबाणी विषयक तरतुदी कोणत्या आहेत? या तरतुदींचा संविधानाच्या भाग तीन मधील मूलभूत अधिकारावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.5)** राज्याच्या राज्यपालांचे अधिकार आणि विशेषाधिकार यावर विस्ताराने लिहा.

भाग - ब

- प्र.6)** 'साधारण विधेयक' व 'धन विधेयक' या दोन्हीची मंजूरी प्रक्रिया कशी आहे ते सांगा तसेच त्यामधील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.7)** भारताचे उपराष्ट्रपती या पदासंदर्भातील तरतुदीवर लिहा व ते कोणत्या परिस्थितीत राष्ट्रपती पदाचा कार्यभार सांभाळतात याबाबत लिहा.
- प्र.8)** संसद राज्यसूचीमध्ये दिलेल्या विषयावर कायदा कधी करू शकते यावर सविस्तर लिहा.
- प्र.9)** संविधानातील निवडणूक आयोगाच्या पदाधिकाऱ्यांच्या नेमणुका, त्यांचे कार्य व अधिकार यावर चर्चा करा.

भाग - क

- प्र.10)** खालील पैकी कोणत्याही तीन विषयांवर लघु विवेचन करा.
- अ) पंछी आयोग
 - ब) राजमन्त्रार समिती
 - क) आर्थिक आणिबाणी
 - ड) सरकारची पर्यायी (vicarious) जबाबदारी
 - इ) घटनेतील कलम 370 ची सध्यास्थिति

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-4332

[Total No. of Pages : 4

[6012]-32

LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LC - 0702 : PROPERTY LAW AND EASEMENT

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Define "Sale". Explain the essential conditions for effecting a sale and what are the difference between sale and Agreement to sell.
- Q2)** Explain the Doctrine of Fraudulent Transfer with reference to the provisions of the Transfer of Property Act, 1882.
- Q3)** What is meant by Marshalling and Contribution? How far they are permitted in the law of mortgages.
- Q4)** State briefly the Doctrine of Lis-pendense. Can the Doctrine be availed by a person who himself transfers the property pendent elite?
- Q5)** What is "Easement"? Mention the Conditions in which an easement can be acquired.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Examine the Doctrine of Rule against Perpetuity.
- Q7)** What is a Quasi-easement? State the characteristics of easements of necessity.
- Q8)** Define Concept of 'Charge'. Distinguish between Fixed Charge and a Floating Charge.
- Q9)** What is Exchange? Explain the rights of a party deprived of things of an Exchange.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes (any three) :

- a) Revocation of License.
- b) Right of redemption.
- c) Servient Heritage.
- d) The disturbance of easement.
- e) Right of foreclosure.

Total No. of Questions : 10]

P-4332

[6012]-32

LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LC - 0702 : मालमत्ता कायदा आणि इझमेंट
(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** “विक्री” ची व्याख्या करा. “विक्री” प्रभावी होण्यासाठी आवश्यक अटी आणि विक्री आणि विक्री करार यात काय फरक आहे ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** मालमत्ता हस्तांतरण कायदा, 1882 च्या तरतुदींच्या संदर्भासह फसव्या हस्तांतरणाच्या सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 3)** मार्शलिंग आणि योगदान म्हणजे काय? गहाण ठेवण्याच्या कायद्यात त्यांना कितपत परवानगी आहे.
- प्रश्न 4)** लिस-पेंडन्सचा सिद्धांत थोडक्यात सांगा. स्वतः प्रलंबित उच्चभ्रू मालमत्ता हस्तांतरित करणाऱ्या व्यक्तीला सिद्धांताचा लाभ घेता येईल का?
- प्रश्न 5)** “इझमेंट” म्हणजे काय? ज्या अटींमध्ये “इझमेंट” मिळू शकतो त्याचा उल्लेख करा.

- प्रश्न 6)** शाश्वततेच्या विरूद्ध नियमाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 7)** अर्ध-इझमेंट म्हणजे काय? आवश्यकतेच्या इझमेंट ची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 8)** 'चार्ज' ची संकल्पना परिभाषित करा. फिक्स्ड चार्ज आणि फ्लोटिंग चार्ज यांच्यात फरक करा.
- प्रश्न 9)** "एक्सचेंज" म्हणजे काय? एक्सचेंजच्या गोष्टींपासून वंचित असलेल्या पक्षाचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) लहान नोट्स लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) परवाना रद्द करणे
- ब) विमोचना अधिकार
- क) सेवा देणारा वारसा
- ड) इझमेंटचा त्रास
- इ) फोरक्लोजरचा अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2727

[Total No. of Pages : 4

[6012]-33

**Second Year LL.B. (Three Year Course)
PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LC 0703)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from part-C. Each question in part-C is for 5 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Explain the Relationship between International law and Municipal Law in the context of American and Indian Practice'

Q2) State is not the only subjects of International Law? Discuss critically

Q3) Explain in detail the theoretical basis of International Law

Q4) Examine and explain the Nature and Definition of International Law given by different jurists.

Q5) What are the different Sources of International Law as per the Statute of International Law

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Discuss the Concept of jurisdiction and explain different kinds of Jurisdictions exercised under International law.

Q7) Discuss the importance and concept of State territory and explain various kinds of territories recognized by International Law.

Q8) What is mean by Codification of International Law. Discuss the role of International Law Commission.

Q9) Discuss the law relating to Extradition under International Law.

PART - C

Q10) Attempt any three questions.

[3×5=15]

- a) Nationality of Married Women.
- b) Extra Territorial Asylum.
- c) Role and Status of UNHCR under International law.
- d) Jurisdiction of International Court of Justice.
- e) Importance of Security Council.

* * *

Total No. of Questions : 10]

P2727

[6012]-33

**Second Year LL.B. (Three Year Course)
PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LC 0703)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि स्थानिक कायदा यांच्यातील परस्परसंबंध बाबतीत विचारप्रणाली/विविध मतप्रवाह भारतीय आणि अमेरिकन पद्धतींच्या दृष्टिकोनातून विशद करा.
- प्र.2)** आंतरराष्ट्रीय कायदा साठी राष्ट्र हाच फक्त एकमेव विषय घटक नाही हे विधान टीकात्मक दृष्टिकोनातून विशद करा.
- प्र.3)** आंतरराष्ट्रीय कायद्याचा पाय दर्शविणारे विविध मतप्रवाह अथवा विचार प्रणाली ची चर्चा करा.
- प्र.4)** विविध कायदेतज्ज्ञांनी दिलेल्या आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्वरूप आणि व्याख्यांचे परीक्षण करून विश्लेषण करा.
- प्र.5)** आंतरराष्ट्रीय न्यायालयांची स्थापना करणाऱ्या कायद्यानुसार दिलेल्या आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या स्रोतांचे विश्लेषण करा.

- प्र.6)** अधिकार क्षेत्राची संकल्पना विशद करून आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्य केलेल्या विविध प्रकारच्या अधिकार क्षेत्रांचे वर्णन करा.
- प्र.7)** राष्ट्र प्रांताचे महत्व आणि संकल्पना विशद करुन आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्य केलेल्या विविध प्रकारच्या प्रांताचे प्रकार विशद करा.
- प्र.8)** आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे कोडिफिकेशन म्हंजे काय आणि या संदर्भात असलेली आंतरराष्ट्रीय कायदा आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.9)** आंतरराष्ट्रीय कायद्यानुसार गुन्हेगार प्रत्यार्पण करारनामा संदर्भातील तरतुदींची उहापोह करा.

भाग - क

प्र.10)कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) विवाहित महिलांचे नागरिकत्व
- ब) पर-प्रांतामध्ये आश्रय देण्याची संकल्पना
- क) संयुक्त राष्ट्र संघाचे शरणार्थी संदर्भात असलेले उच्चायुक्तालय संदर्भातील करारनामा
- ड) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र
- इ) संयुक्त राष्ट्र संघाच्या सुरक्षा परिषदेचे महत्व

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2728

[Total No. of Pages : 4

[6012]-34

LL.B. - II

(Second Year of Three Year Law Course)

LP0704 : PRACTICAL TRAINING PAPER - I

Professional Ethics and Contempt of Court Law

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part-C. Each question in part-C is for 5 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Explain the History of Legal Profession in India with recent developments.

Q2) Discuss the provisions relating to Norms of Professional Ethics and Duties to be followed by an Advocate.

Q3) Define Professional Misconduct. Explain the provisions relating to complaint and appeals for Professional Misconduct under the Advocates Act, 1961.

Q4) Define the term Contempt of Court? Explain Freedom of Speech, Law of Defamation and Contempt of Court from Constitutional Perspectives with recent case laws.

Q5) Explain the procedure for initiating contempt proceeding for Contempt of Supreme Court, High Court and Subordinate Court under the Contempt of Court Act, 1971.

P.T.O.

PART-B

Discuss any Two of the following cases with brief facts, issues involved, arguments, judgment, ratio and your comments : **[2×10=20]**

Q6) S. J. Chaudhary v. State of Delhi, AIR 1984 SC 618.

Q7) Ex-Capt Harish Uppal v. Union of India, AIR 2003 SC 739.

Q8) High Court of Judicature of Bombay v. Manisha Koirala, 2003 Cri. L J 1634 (Bom HC).

Q9) Noorali Babul Thanewala v. KMM Shetty , AIR 1990 SC 464.

PART - C

Q10) Write Short Notes on (Any Three) **[3×5=15]**

- a) Constitution of Committees of Bar Council.
- b) Right of Pre-audience.
- c) Qualification for Admission of Person as Advocate.
- d) Punishment for Contempt of Court.
- e) Defences for Criminal Contempt.

Total No. of Questions : 10]

P2728

[6012]-34

LL.B. - II

(Second Year of Three Year Law Course)

LP0704 : PRACTICAL TRAINING PAPER - I

Professional Ethics and Contempt of Court Law

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
 - 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) भारतातील विधी व्यवसायाचा इतिहास अलीकडील घडामोडींसह स्पष्ट करा.

प्र.2) वकिलाने पाळल्या जाणाऱ्या व्यावसायिक नीतिमते आणि कर्तव्याच्या निकषांशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.3) व्यावसायिक गैरवर्तणूक परिभाषित करा. वकील कायदा, 1961 अंतर्गत व्यावसायिक गैरवर्तनासाठी तक्रार आणि अपील संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) न्यायालयाचा अवमान या शब्दाची व्याख्या करा. अलिकडच्या केस कायदांसह संवैधानिक दृष्टीकोनातून भाषण स्वातंत्र्य, मानहानीचा कायदा आणि न्यायालयाचा अवमान स्पष्ट करा.

प्र.5) न्यायालयाचा अवमान कायदा, 1971 अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालय, उच्च न्यायालय आणि अधीनस्थ न्यायालयाच्या अवमानासाठी अवमान कारवाई सुरू करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

भाग - ब

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रकरणांची थोडक्यात तथ्ये, मुद्दे, युक्तिवाद, निकाल, गुणोत्तर आणि तुमच्या टिप्पण्यांसह चर्चा करा. [2×10=20]

प्र.6) एस. जे. चौधरी वि. दिल्ली राज्य, आकाशवाणी 1984 एससी 618.

प्र.7) माजी-कॅप्टन हरीश उप्पल वि. युनियन ऑफ इंडिया, AIR 2003 SC 739.

प्र.8) बॉम्बे उच्च न्यायालय विरुद्ध मनीषा कोईराला, 2003 Cri. L J 1634 (Bom HC).

प्र.9) नूरअली बाबुल ठाणेवाला विरुद्ध KMM शेड्डी, AIR 1990 SC 464.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) बार कौन्सिलच्या समित्यांची रचना
- ब) पूर्व-प्रेक्षकाचा अधिकार
- क) वकील म्हणून व्यक्तीच्या प्रवेशासाठी पात्रता
- ड) न्यायालयाच्या अवमानासाठी शिक्षा
- इ) गुन्हेगारी अवमानासाठी बचाव

* * *

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2729

[6012]-35

[Total No. of Pages : 4

**Second Year LL.B. (Three Year Law Course)
COMPARATIVE CONSTITUTIONS
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0705)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. The question no. 10 is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Comparative Constitution is an essential tool for understanding the governance systems of other countries.' Write a detail note on the significance and importance of study of Comparative Constitution.
- Q2)** Critically examine applicability of foreign precedents in interpretation of the Constitution of India with the help of instances of application and instances of departures from foreign precedents.
- Q3)** Elaborately explain concept of Co-operative federalism. Examine transition from competitive federalism to Co-operative Federalism.
- Q4)** Elaborately explain the need of amending Constitution. Elucidate Amending power in India, U.S. and Australia to amend Constitution.
- Q5)** Explain the meaning and importance of Constitutional Law. How Constitutional Law is distinguished from Ordinary Law.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the different forms of Government. Critically examine the parliamentary form of Government as prevailing in India.
- Q7)** Comment on “Judge legislates only between gaps. He fills the open spaces in law. How far he may go travelling beyond the walls of interstices cannot be staked out for him on a chart.”
- Q8)** Explain Evolution and Historical Development of Judicial Review and Explain growth of Indian Constitutional Law under Judicial Review.
- Q9)** The essence of federalism lies in the distribution of powers between Centre and State. Comparatively examine legislative relationship between Centre and State.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short Note (Any three)

- a) Fundamental Rights
- b) Presidential vs Parliamentary Form of Government
- c) Rule of Law
- d) Types of Constitutions
- e) Justiciability of written Constitution

Total No. of Questions : 10]

P2729

[6012]-35

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

COMPARATIVE CONSTITUTIONS

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0705)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग - अ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
 - 2) भाग - ब मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
 - 3) भाग - क मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
 - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
-

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** दुसऱ्या देशांच्या शासन पद्धतींचा अभ्यास करण्यासाठी संविधानाचा तुलनात्मक अभ्यासाच्या साधनाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- प्र.2)** भारतीय संविधानाची व्याख्या करण्यासाठी परदेशी उदाहरण लागू होणे याची चिकित्सा करा. परदेशी उदाहरणापासून निर्गमन झाल्याचे उदाहरण स्पष्ट करा.
- प्र.3)** सहकारी संघराज्यवाद ह्या संकल्पनेचे विस्तृत वर्णन करा. स्पर्धात्मक संघराज्यवाद ते सहकारी संघराज्यवाद यांचे संक्रमण तपासा.
- प्र.4)** विस्तार करा कायदा सुधारण्याची गरज. भारत, अमेरिका व ऑस्ट्रेलिया येथील संविधान सुधारणा करण्याचा अधिकार वर्णन करा.
- प्र.5)** संविधानाचे अर्थ व महत्व विशद करा. संविधान व सर्वसाधारण कायदा यांच्यामधील फरक स्पष्ट करा.

- प्र.6)** वेगवेगळ्या शासन पद्धतींचे वर्णन करा. टिप्पणी करा भारताची संसदीय न्याय पद्धती. टिप्पणी करा न्यायाधीश कायद्यामधील रिकाम्या जागा भरतात. हे करत असताना त्याचे अधिकार व बंधन स्पष्ट करा.
- प्र.7)** “न्यायाधीश केवळ अंतरांमध्येच कायदे बनवतात” यावर टिप्पणी द्या. तो कायद्यातील मोकळ्या जागा भरतो. तो अंतराच्या भिंतींच्या पलीकडे किती प्रवास करू शकतो हे त्याच्यासाठी तक्त्यावर मांडता येणार नाही.
- प्र.8)** न्यायिक पुनरावलोकनयाची ऐतिहासिक प्रगती स्पष्ट करा. भारताच्या संविधानाचे उद्‌रणयामध्ये न्यायिक पुनरावलोकनयाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.9)** स्पष्ट करा संघराज्यवादयाच सार म्हणजे केंद्र आणि राज्य यांच्यातील कामाचे विभाजन. केंद्र आणि राज्य यांच्यातील कायदा बनविण्याच्या अधिकाराच्या संबंधाचा तुलनात्मक अभ्यास लिहा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) मूलभूत अधिकार
- ब) अध्यक्षीय वि. संसदीय शासन
- क) कायद्याचे राज्य
- ड) संविधानाचे प्रकार
- इ) लेखी संविधानाची न्याय्यता

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2730

[Total No. of Pages : 4

[6012]-36

S.Y. LL.B.

**INVESTMENT AND SECURITIES LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0706)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All parts are compulsory.*
- 2) Attempt any three questions from part-A, two questions from part-B, and three questions from part-C.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Answer any Three (Each question Carries 15 Marks)

Q1) Enumerate the key features of depository system in India.

Q2) Explain the Concept of Demutualization of stock exchanges and its impact on the Indian economy.

Q3) Explain major provisions of SEBI (Credit Rating Agencies) Regulations, 1999.

Q4) What are the different capital market instruments in Indian Securities Market?

Q5) What are the various functions of SEBI enumerated in Securities Exchange Board of India Act, 1992?

P.T.O.

PART - B

Answer any two (Each question carries 10 marks)

Q6) What are the provisions relating to Public Announcement under the Takeover regulations?

Q7) Discuss the various powers of the Central Government under SEBI Act,1992.

Q8) Discuss various Rights and Obligations of depositories under the Depositories Act, 1996.

Q9) What is IPO Grading? Discuss in brief the procedure of IPO.

PART - C

Q10) Answer any three short notes (Each note carries 5 Marks)

- a) Derivatives
- b) Insider Trading
- c) Participatory note
- d) History of Capital Markets in India
- e) Re-classification of Promoters into non-promoter

Total No. of Questions : 10]

P2730

[6012]-36

S.Y. LL.B.

**INVESTMENT AND SECURITIES LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0706)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व भाग अनिवार्य आहेत.
2) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न, भाग-ब मधील दोन प्रश्न आणि भाग-क मधील तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
-

भाग - अ

कोणतीही तीन उत्तरे द्या (प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतील)

प्र.1) भारतातील डिपॉझिटरी प्रणालीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.2) स्टॉक एक्स्चेंजच्या डिम्युच्युअलायझेशनची संकल्पना आणि त्याचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.3) SEBI (क्रेडिट रेटिंग एजन्सी) विनियम, 1999 च्या प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) भारतीय सिक्युरिटीज मार्केटमध्ये भांडवली बाजाराची वेगवेगळी संसाधने कोणती आहेत?

प्र.5) सिक्युरिटी एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया कायदा, 1992 मध्ये SEBI ची विविध कार्ये कोणती आहेत?

भाग - ब

कोणतीही दोन उत्तरे द्या (प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतील)

प्र.6) टेकओव्हर नियमांतर्गत सार्वजनिक घोषणेशी संबंधित काय तरतुदी आहेत?

प्र.7) सेबी कायदा, 1992 अंतर्गत केंद्र सरकारच्या विविध अधिकारांची स्पष्ट करा.

प्र.8) डिपॉझिटरीज कायदा, 1996 अंतर्गत डिपॉझिटरीजचे विविध अधिकार आणि दायित्वे यांची चर्चा करा.

प्र.9) IPO ग्रेडिंग म्हणजे काय? IPO च्या प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येक टिपेस 5 गुण असतील)

- अ) व्युत्पन्न
- ब) इनसायडर ट्रेडिंग
- क) सहभागी नोट
- ड) भारतातील भांडवली बाजाराचा इतिहास
- इ) प्रवर्तकांचे गैर-प्रवर्तकांमध्ये पुनर्वर्गीकरण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2731

[Total No. of Pages : 4

[6012]-37

Second Year LL.B.

LO 0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the Candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A carries 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from part C. Each question in Part C carries 5 Marks.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the different offences and punishments under the Prevention of Corruption Act 1988?

Q2) Comment on the functioning of the Juvenile Justice Board under the Juvenile Justice (Care and protection of Children) Act, 2015.

Q3) Discuss the various provisions relating to executive powers and duties of the police under the Maharashtra Police Act, 1951.

Q4) State the provisions related to investigation, trial and punishment under the Information Technology Act, 2000.

Q5) Define Organized Crime. Elaborate on the special procedure relating to change in rules of Evidence and Criminal Procedure under the Maharashtra Control of Organized Crime Act 1999.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)* Explain the special measures for maintenance of public order and safety of the state under the Maharashtra Police Act, 1951.
- Q7)* Elaborate the provisions relating to investigation under the Prevention of Corruption Act, 1988?
- Q8)* Discuss the procedure relating to children in conflict with law under the J.J. Act 2015?
- Q9)* What are the offences and penalties under the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act 1985?

PART - C

[3×5=15]

Q10) Short Notes

- a) Adoption under the JJ Act 2015
- b) Authorities and officers under the N.D.P.S. Act
- c) Definition of Public servant under the Prevention of Corruption Act
- d) Salient features of the I.T. Act 2000.
- e) Courts and Public Prosecutor under MCOCA

Total No. of Questions : 10]

P2731

[6012]-37

Second Year LL.B.

LO 0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न करूनपहा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
 - 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न करूनपहा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
 - 3) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न करूनपहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
 - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा 1988 अंतर्गत विविध गुन्हे आणि शिक्षा स्पष्ट करा?

प्र.2) बाल न्याय (मुलांची काळजी आणि संरक्षण) कायदा, 2015 अंतर्गत बाल न्याय मंडळाच्या कार्यपद्धतीवर टिप्पणी.

प्र.3) महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत पोलिसांच्या कार्यकारी अधिकार आणि कर्तव्यांशी संबंधित विविध तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.4) अंतर्गत तपास, खटला आणि शिक्षेशी संबंधित तरतुदी सांगा माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000.

प्र.5) संघटित गुन्हेगारीची व्याख्या करा. महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा 1999 अंतर्गत पुरावा आणि फौजदारी प्रक्रियेच्या नियमांमधील बदलाशी संबंधित विशेष कार्यपद्धती विस्तृत करा.

प्र.6) महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत राज्याची सार्वजनिक सुव्यवस्था आणि सुरक्षितता राखण्यासाठी विशेष उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्र.7) लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा, 1988 अंतर्गत तपासासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा?

प्र.8) J.J. Act 2015 अंतर्गत कायद्याच्या विरोधातील मुलांशी संबंधित प्रक्रियेची चर्चा करा?

प्र.9) अंमली पदार्थ आणि सायकोट्रॉपिक पदार्थ कायदा 1985 अंतर्गत कोणते गुन्हे आणि दंड आहेत?

भाग - क

प्र.10) लहान टिपा.

[3×5=15]

- अ) जेजे कायदा 2015 अंतर्गत दत्तक घेणे
- ब) N.D.P.S. अंतर्गत अधिकारी आणि अधिकारी कायदा
- क) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत लोकसेवकाची व्याख्या
- ड) I.T. ची ठळक वैशिष्ट्ये कायदा 2000.
- इ) MCOCA अंतर्गत न्यायालये आणि सरकारी वकील

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2732

[Total No. of Pages : 4

[6012]-38

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

COOPERATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0708)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part - A. Each question in part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part - B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from part - C. as directed. Each question in Part - C is for 5 Marks.*

PART - A

Answer any Three of the following questions:

- Q1) What is the procedure for registration of cooperative societies under the Maharashtra Cooperative Societies Act, 1960?*
- Q2) Discuss the Constitutional Provisions with recent case laws relating to Cooperative Societies.*
- Q3) Explain in detail the procedure of admission, removal and expulsion of a member from the Cooperative Society.*
- Q4) Define Cooperation. Distinguish between capitalist, Socialist and cooperative forms of organisations.*
- Q5) What are the provisions for election of managing committee of the cooperative societies? Module 7*

P.T.O.

PART - B

Answer any two of the following questions.

Q6) Discuss the characteristics of Cooperative society, highlighting the role and functions of different kinds of Cooperative societies.

Q7) Enumerate the rights, privileges and immunities and liabilities of Cooperative Society.

Q8) How can the funds of the cooperative societies be utilised? Mention restrictions on utilisation of the funds, if any.

Q9) Explain the provisions relating to constitution and powers of Maharashtra State Cooperative Courts.

PART - C

Q10) Write short note on Any Three of the following:

- a) National Cooperative Development Corporation
- b) Bye-laws of Cooperative Societies
- c) Power of Registrar over accounts of the Cooperative Society
- d) State aid to cooperative societies
- e) Offences and penalties under the Maharashtra Cooperative Societies Act, 1960

Total No. of Questions : 10]

P2732

[6012]-38

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

COOPERATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0708)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग - अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग - ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग - क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

प्र.1) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत सहकारी संस्थांची नोंदणी करण्याची प्रक्रिया काय आहे?

प्र.2) सहकारी संस्थांशी संबंधित अलीकडील प्रकरण कायद्यांसह घटनात्मक तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.3) सहकारी संस्थेतून सभासदांना प्रवेश देणे आणि काढून टाकणे (रिमूवल) आणि निष्कासित करणे (एक्स्पल्शन) या प्रक्रियेचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.4) सहकार्याची व्याख्या लिहा. भांडवलशाही, समाजवादी आणि सहकारी स्वरूपाच्या संस्थामधील फरक लिहा.

प्र.5) सहकारी संस्थांच्या व्यवस्थापकीय समितीच्या निवडणुकीसाठीच्या तरतुदी लिहा. मॉड्यूल 7.

भाग - ब

खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

प्र.6) विविध प्रकारच्या सहकारी संस्थांची भूमिका आणि कार्ये अधोरेखित करून सहकारी संस्थेच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.7) सहकारी संस्थेचे अधिकार, विशेषाधिकार, विशेष सूट (इम्मनीटी) आणि दायित्वे लिहा.

प्र.8) सहकारी संस्थांच्या निधीचा वापर कसा करता येईल? निधीच्या वापरावरील निर्बंध, असल्यास, नमूद करा.

प्र.9) महाराष्ट्र राज्य सहकारी न्यायालयांची घटना आणि अधिकार यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांवर संक्षिप्त टीप लिहा:

- अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ
- ब) सहकारी संस्थांचे उपविधी (बाय-लॉस)
- क) सहकारी संस्थेच्या खात्यांवर निर्बंधकाचे अधिकार
- ड) सहकारी संस्थांना शासनाद्वारे होणारी मदत
- इ) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत गुन्हे आणि दंड

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2733

[6012]-39

[Total No. of Pages : 4

**Second Year LL.B. (Three Years Law Course)
PRIVATE INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0709)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*

PART - A

Attempt any three questions. (Each question Carries 15 Marks)

[3×15=45]

- Q1)** Explain the meaning and concept of Private International Law. Discuss in detail the Sources of Private International Law.
- Q2)** Evaluate the Relation between Private International law and Public International Law.
- Q3)** Explain the Doctrine Domicile as a connecting factor in application of Private International Law.
- Q4)** Discuss in detail the Law of Non-Contractual Obligations in the light of jurisdictional issues and defences relating to it.
- Q5)** Discuss in detail the process and stages of Characterization under Private International Law.

P.T.O.

PART - B

Attempt any Two questions.(Each question carries 10 Marks.) **[2×10=20]**

Q6) Discuss Law of Contractual Obligations under private International Law with specific reference to validity and formation of contract.

Q7) Comparatively discuss the law relating to validity of marriage under Indian and English legal system

Q8) Explain the Law relating to validity of Adoption under Indian and English legal system.

Q9) Elaborate on Concept of Property and application of Private International Law.

PART - C

Q10) Attempt any three short notes.(Each question carries 5 Marks) **[3×5=15]**

- a) Importance of Hague Conference on Private International Law.
- b) Law Relating to Execution of foreign Judgments by Indian Courts.
- c) Intangible Movable Property.
- d) Domicile of dependents.
- e) The foreign court theory.

Total No. of Questions : 10]

P2733

[6012]-39

Second Year LL.B. (Three Years Law Course)

PRIVATE INTERNATIONAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0709)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) प्रश्नपत्रिकेतील सर्व भाग सक्तीचे आहेत.
 - 2) भाग-अ मधील कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नास 15 गुण आहेत.
 - 3) भाग-ब मधील कुठलेही दोन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
 - 4) भाग-क मधील कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नास 05 गुण आहेत.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदाचा अर्थ आणि संकल्पना सांगून या कायद्याचेचे स्रोत सांगा.

प्र.2) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि सार्वजनिक आंतरराष्ट्रीयकायद्यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदाच्या अंमलबजावणीसाठी अधिवास हा घटक एक महत्वाचा दुवा असतो हे विधान टीकात्मक दृष्टीने विशद करा.

प्र.4) गैर करारातून येणाऱ्या विविधप्रकारच्या जबाबदाऱ्या टाळण्यासाठी खाजगी आंतरराष्ट्रीयकायदा अंतर्गत दिलेल्या विविध बचावाची चर्चा करा.

प्र.5) खाजगी आंतरराष्ट्रीयकायद्याच्या दृष्टिकोनातून व्यक्तिचित्रनाची प्रक्रिया आणि स्तरचे महत्व विशद करा.

प्र.6) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यातील करारातून येणाऱ्या विविध प्रकारच्या जबाबदाऱ्या सांगणाऱ्या तरतुदींचा कराराची वैधता आणि निर्माण या संदर्भातून चर्चा करा.

प्र.7) वैधविवाहसंदर्भातील भारतीय आणि इंग्लंडमधील कायद्याचा तुलनात्मक दृष्ट्या उहापोह करा.

प्र.8) दत्तकविधानसंदर्भात भारतीय आणि इंग्लंडमधील कायद्याचा खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्याचा दृष्टीने चर्चा करा.

प्र.9) मालमत्तेची संकल्पना विशद करून त्याची खाजगी आंतरराष्ट्रीयकायदातील अंमलबजावणी स्पष्ट करा.

प्र.10) खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा.

- अ) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदाच्या दृष्टिकोनातून हेग परिषदेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय न्यायालयामार्फत आंतरराष्ट्रीयन्यायनिवाड्यांची अंमलबजावणी संदर्भातील कायद्याचा उहापोह करा.
- क) भौतिक अस्तित्व नसलेली जंगम मालमत्ता.
- ड) अवलम्बीतांच्या अधिवासाबाबतचा कायदा.
- इ) परदेशी न्यायालयांचा सिद्धांत.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2734

[Total No. of Pages : 4

[6012]-41

LL.B.

Second Year of Three Years Course

LC-0801 : LABOUR & INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) *Answers question no. 10 from part 'C' as directed. Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain in detail the health and safety measures under the Factories Act, 1948.
- Q2)** Discuss the rights and liabilities of workmen under the Employees Compensation Act of 1923.
- Q3)** Explain in detail the provisions of Lay off and retrenchment under the Industrial Dispute Act of 1947.
- Q4)** Critically analyse the concept of wages and Unfair labour practices in India.
- Q5)** Discuss in detail the provisions for the health and welfare of contract labour under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act of 1970.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the directive principles of state policy concerning labour legislation in India.
- Q7)** Discuss in detail the powers of Labour and Industrial Court under the Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.
- Q8)** Elaborate on the Unfair Labour Practices Under the Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.
- Q9)** Discuss the Penalties and Procedures under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970.

PART - C

Q10) Write Short notes on any Three :

[3 × 5 = 15]

- a) Labour laws and economic development
- b) Works Committee
- c) Wage Theories
- d) Disadvantages of Strikes
- e) Lock-outs

Total No. of Questions : 10]

P-2734

[6012]-41

LL.B.

Second Year of Three Years Course

LC-0801 : LABOUR & INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत आरोग्य आणि सुरक्षा उपायांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** 1923 च्या कर्मचारी भरपाई कायद्यांतर्गत कामगारांचे हक्क आणि दायित्वे यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 अंतर्गत कामावरून कमी आणि छाटणीच्या तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** भारतातील मजुरी आणि अनुचित कामगार पद्धती या संकल्पनेचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 5)** 1970 च्या कंत्राटी कामगार (नियमन आणि निर्मूलन) कायद्यांतर्गत कंत्राटी कामगारांच्या आरोग्य आणि कल्याणासाठीच्या तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.

- प्रश्न 6) भारतातील कामगार कायद्यासंबंधी राज्य धोरणाच्या निर्देशात्मक तत्त्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र रिकग्निशन ऑफ ट्रेड युनियन्स आणि प्रिव्हेन्शन ऑफ अनफेअर लेबर प्रॅक्टिसेस ऍक्ट, 1971 कामगार आणि औद्योगिक न्यायालयाच्या अधिकारांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 8) महाराष्ट्र रिकग्निशन ऑफ ट्रेड युनियन्स आणि प्रिव्हेन्शन ऑफ अनफेअर लेबर प्रॅक्टिसेस ऍक्ट 1971 अंतर्गत अनुचित कामगार प्रथांवर तपशीलवार माहिती द्या.
- प्रश्न 9) कंत्राटी कामगार (नियमन आणि निर्मूलन) कायदा, 1970 अंतर्गत दंड आणि प्रक्रियांची चर्चा करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) कामगार कायदे आणि आर्थिक विकास
- ब) काम समिती
- क) वेतन सिद्धांत
- ड) संपाचे तोटे
- इ) लॉक-आउट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2735

[Total No. of Pages : 4

[6012]-42

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LC 0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any THREE questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any TWO questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer question No.10 from Part C as directed. Each question in part C carries 5 marks.*

PART - A

- Q1)** Explain the concept of Social Engineering' and Roscoe Pound's proposition of 'Law as a Science of Social Engineering'.
- Q2)** 'Validity and Effectiveness' of norms are two separate concepts, yet they are intimately connected. Explain the relationship between the two as presented by Kelson.
- Q3)** "Jurisprudence is a science of law analyzing essential principles". Explain.
- Q4)** Savigny says "Law grows with the growth and strengthens with the strength of the people and finally dies away as the nation loses its nationality". Do you agree with him? Give reasons.
- Q5)** Define the notion of 'Administration of justice' in civil matters.

P.T.O.

PART - B

- Q6)** Define Ownership. Explain the various characteristics of ownership and different kinds of Ownership.
- Q7)** What is mean by vicarious Liability. Is the concept of vicarious liability limited to civil law or does it also operates in criminal law?
- Q8)** “Legal Personality is an artificial and technical creation of law and exists only in contemplation of law”. Explain.
- Q9)** Plain the meaning of term ‘Property’ Discuss various kinds and modes of acquiring property.

PART - C

- Q10)** Write short notes on any three of the following.
- a) Essentials of a valid custom.
 - b) Subordinate legislation.
 - c) No fault liability.
 - d) Kinds of Law.

Total No. of Questions : 10]

P-2735

[6012]-42
S.Y. LL.B. (Semester - IV)
(Second Year of Three Years Law Course)

LC 0802: न्यायशास्त्र
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

- प्रश्न 1) 'सोशल इंजिनीअरिंग' ची संकल्पना आणि 'सामाजिक अभियांत्रिकी चे विज्ञान म्हणून कायदा' या रॉस्कोपाउंडच्या प्रस्तावाचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 2) मानकांची वैधता आणि परिणामकारकता या दोन स्वतंत्र संकल्पना आहेत, तरीही त्या एकमेकांशी घनिष्ठपणे जोडलेल्या आहेत. केलसन यांनी मांडल्या प्रमाणे दोघांमधील संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) "न्यायशास्त्र हे आवश्यक तत्त्वांचे विश्लेषण करणारे कायद्याचे शास्त्र आहे." स्पष्ट करणे.
- प्रश्न 4) Savigny म्हणते "कायदावाढीसह वाढतो आणि लोकांच्या सामर्थ्याने बळकट होतो, आणि शेवटी मरतो कारण राष्ट्र त्याचे राष्ट्रीयत्व गमावते". तुम्ही त्याच्याशी सहमत आहात का? कारणे द्या.
- प्रश्न 5) नागरी प्रकरणांमध्ये 'न्यायप्रशासन' या संकल्पनेची व्याख्या करा.

भाग - ब

- प्रश्न 6) मालकीची व्याख्या करा. मालकीची विविध वैशिष्ट्ये आणि मालकीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) विकृत दायित्व म्हणजे काय? ही संकल्पना दिवाणी कायद्याला मर्यादित आहे की फौजदारी कायद्याला सुद्धा आहे काय?
- प्रश्न 8) “कायदेशीर व्यक्तिमत्व ही कायद्याची कृत्रिम आणि तांत्रिक निर्मिती आहे आणि ती केवळ कायद्याच्या चिंतनातच अस्तित्वात आहे” स्पष्ट करणे.
- प्रश्न 9) ‘मालमत्ता’ या शब्दाचा साधा अर्थ, मालमत्ता मिळवण्याच्या विविध प्रकारांची आणि पद्धतींची चर्चा करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) खालीपैकी कोणत्याही तीनवर लहान टीपा लिहा.
- अ) वैध प्रथेची अनिवार्यता.
- ब) गौणकायदे.
- क) कोणतेही दोष दायित्व नाही.
- ड) कायद्याचे प्रकार.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2736

[Total No. of Pages : 4

[6012]-43

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Years Law Course

LC-0803 : LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All Parts are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Fact, fact-in-issue and relevant fact Define and explain in the light of Doctrine of Res Gestae.
- Q2)** What is the importance of proved, Not Proved, Disproved, May Presume, Shall presume and Conclusive Proof under Indian Evidence Act, 1872.
- Q3)** Define concept of admission and state the relevancy of admission in civil cases.
- Q4)** Explain the different kinds of evidence in the light of concept of evidence as defined under Indian Evidence Act, 1872.
- Q5)** What is relevancy of Character under Indian Evidence Act?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Exclusion of oral by documentary evidence. Discuss the statement with the help of illustrative cases and Provisions of Indian Evidence Act, 1872.
- Q7)** What is the Importance of Public document under Indian Evidence Act, 1872?
- Q8)** Discuss the law relating to various presumptions relating to documents under Indian Evidence Act, 1872.
- Q9)** Explain the law relating to examination of witness under Indian Evidence Act, 1872.

PART - C

Q10) Answer the following short notes (Any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Electronic Record
- b) Refreshing Memory
- c) Presumptions relating to consent in Rape cases
- d) Hostile Witness
- e) Plea of Alibi

Total No. of Questions : 10]

P-2736

[6012]-43

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Years Law Course

LC-0803 : LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) सर्व भाग आवश्यक आहेत.
- 2) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 3) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 4) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** तथ्य, वादातील तथ्य आणि संबंधित तथ्य यांची व्याख्या रेस गेस्टी या तत्त्वप्रणाली च्या दृष्टिकोनातून विशद करा.
- प्रश्न 2)** सिद्ध होणे, सिद्ध न होणे, खोटे ठरवणे, गृहीत धरण्यास मुभा असणे, गृहीत धरणे बंधनकारक असणे आणि निर्णायक दृष्टिने सिद्ध मानणे या संकल्पनांचे महत्व भारतीय पुराव्याचा कायदा, 1872 च्या तरतुदीनुसार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** सत्यता मान्य करणे हि संकल्पना विशद करून या संकल्पनेचे दिवाणी दाव्यातील महत्व अधोरेखित करा.
- प्रश्न 4)** भारतीय पुराव्याचा कायदा, 1872 मधील पुराव्याची संकल्पना विशद करून वेगवेगळ्या पुराव्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 च्या दृष्टिकोनातून चारित्र्याचा संबंध स्पष्ट करा?

- प्रश्न 6) कागदोपत्री पुराव्यासमोर तोंडी पुरावा वगळला जातो या विधानाचे महत्व पुराव्याचा कायदा 1872 मधील तरतुदी तसेच संबंधित न्याय निवाड्यांच्या मदतीने विशद करा.
- प्रश्न 7) भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 च्या दृष्टिकोनातून सार्वजनिक दस्तऐवजांचे महत्व विशद करा.
- प्रश्न 8) भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 नुसार दस्तऐवजांना असलेल्या विविध गृहीतकांच्या तरतुदींचा ऊहापोह करा.
- प्रश्न 9) भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 नुसार असलेल्या साक्षीदार तपासणी च्या तरतुदींचा उहापोह करा.

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) :
- अ) इलेक्ट्रॉनिक रेकॉर्ड
- ब) स्मृतीस उजाळा देणे
- क) बलात्काराच्या गुन्ह्यातील संमती विषयी असलेले गृहीतक
- ड) फुटीरवादी साक्षीदार
- इ) घटनास्थळी उपस्थित नसल्याबाबतचा बचाव

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2737

[Total No. of Pages : 4

[6012]-44

LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LP-0804 : ALTERNATE DISPUTE RESOLUTION SYSTEM

(2017 Pattern) (Practical Training Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three 'question from part C. Each question in part C is for 5 marks.*

PART - A (Attempt Any Three)

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Explain in detail the grounds for setting aside arbitral award by court under arbitral and Conciliation act 1996.
- Q2)* Explain Historical perspectives of arbitration as a dispute settlement mechanism, and law of arbitration.
- Q3)* Explain mechanism of lok adalat as an effective model for solving dispute in India under Legal Services Authorities Act 1987.
- Q4)* Discuss in detail, the various forms of alternate dispute resolution.
- Q5)* Explain foreign award and Geneva convention award in detail.

P.T.O.

PART - B (Attempt Any Two)

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is mediation, benefits of mediator and role of mediator?
- Q7)** What is the procedure to appoint arbitrator and grounds to challenge the appointment of arbitrator?
- Q8)** Explain Arbitral award, Types of award, content, Finality of award.
- Q9)** Write in detail the structure, power, function of ombudsman.

PART - C (Attempt Any Three)

[3 × 5 = 15]

Q10) Short notes :

- a) Settlement agreement in conciliation
- b) Termination of arbitral proceeding
- c) Permanent Lok Adalat
- d) Interim measures by court
- e) Importance of Alternate Dispute Resolution System

Total No. of Questions : 10]

P-2737

[6012]-44

LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LP-0804 : वैकल्पिक विवाद निराकरण प्रणाली

(2017 Pattern) (Practical Training Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) विभाग अ मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 15 गुणाचा आहे.
- 2) विभाग ब मधील कोणतेही 2 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 10 गुणाचा आहे.
- 3) विभाग क मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणाचा आहे.

विभाग - अ (कोणतेही तीन)

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) लवाद आणि सामंजस्य कायदा 1996 अंतर्गत न्यायालयाद्वारे मध्यस्थी निवाडा बाजूला ठेवण्याचे कारण तपशीलवार सांगा?

प्रश्न 2) विवाद निपटारा यंत्रणा म्हणून लवादाचे ऐतिहासिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा आणि लवादाचा कायदा.

प्रश्न 3) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा 1987 अंतर्गत भारतातील विवाद सोडवण्यासाठी प्रभावी मॉडेल म्हणून लोक अदालतची यंत्रणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वैकल्पिक विवाद निराकरणाच्या विविध प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा?

प्रश्न 5) विदेशी पुरस्कार आणि जिनिव्हा अधिवेशन पुरस्कार तपशीलवार सांगा.

विभाग - ब (कोणतेही दोन)

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6)** मध्यस्थी म्हणजे काय, मध्यस्थाचे फायदे आणि मध्यस्थीची भूमिका.
- प्रश्न 7)** लवादाची नियुक्ती करण्याची प्रक्रिया काय आहे आणि लवादाच्या नियुक्तीला आव्हान देण्याचे कारण काय आहे?
- प्रश्न 8)** मध्यस्थ पुरस्कार व्याख्या, पुरस्काराचे प्रकार, सामग्री, पुरस्काराची अंतिमता स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** लोकपाल च्या रचना शक्ती, कार्य, तपशीलवार लिहा.

विभाग - क (कोणतेही तीन)

[3 × 5 = 15]

- प्रश्न 10)** टीपा लिहा :
- अ) समझोता करार
 - ब) लवादाची कार्यवाही समाप्त करणे
 - क) कायमस्वरूपी लोकअदालत
 - ड) न्यायालयाद्वारे अंतरिम उपाय
 - इ) वैकल्पिक विवाद निराकरण प्रणालीचे महत्त्व

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2738

[Total No. of Pages : 4

[6012]-45

S.Y. LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LO - 805 : HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any 3 questions in Part A carrying 15 marks each.*
- 2) *Attempt any 2 questions in Part B carrying 10 marks each.*
- 3) *Attempt any 3 short notes in Part C carrying 5 marks each.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Define Vulnerable and Disadvantaged Group. What are the various rights available to vulnerable and disadvantaged group members?
- Q2)* Explain the various civil and political rights under the first generation of Human rights. Do these rights reflect in Indian Constitution? Elaborate with relevant provisions.
- Q3)* What do you mean by Group Rights? Explain the various Third Generation of Human Rights with examples.
- Q4)* Explain the background of the Protection of Human Rights Act. Do you think that its provisions are sufficient for the protection of Human Rights in India? Justify your answer with relevant cases.
- Q5)* Trace the evolution of the concept of Human Rights from the international perspective by providing information of various international instruments which were created to uphold and ensure Human Rights at various occasions.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the Convention of Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) in detail.
- Q7)** Does technology affect Human Rights? Elaborate on various Human Rights which need to be safeguarded due to the genetic engineering.
- Q8)** Explain the provisions of Convention on Rights of Child (CRC).
- Q9)** Elaborate on the provisions relating to Aged and Disabled persons in India.

PART - C

[15]

Q10) Write short notes on (Any three):

- a) National Commission for Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Minorities and other disadvantaged groups.
- b) Role of Human Rights Council and Office of the High Commissioner for Human Rights.
- c) The Conflict Between Generations of Rights.
- d) Relationship between Rights and Duties.
- e) Right to Die in Peace and Dignity.

Total No. of Questions : 10]

P-2738

[6012]-45

S.Y. LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LO - 805 : मानवी हक्क कायदा आणि सराव

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मध्ये प्रत्येकी 15 गुण असलेले कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 2) भाग-ब मध्ये प्रत्येकी 10 गुण असलेले कोणत्याही 2 प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 3) भाग-क मध्ये प्रत्येकी 5 गुण असलेले कोणत्याही 3 छोट्या नोट्स ची उत्तरे द्या.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** असुरक्षित आणि वंचित गट परिभाषित करा. असुरक्षित आणि वंचित गट सदस्यांना विविध अधिकार काय उपलब्ध आहेत?
- प्रश्न 2)** मानवी हक्कांच्या पहिल्या पिढीच्या अंतर्गत विविध नागरी आणि राजकीय अधिकारांचे स्पष्टीकरण करा. हे अधिकार भारतीय संविधानात प्रतिबिंबित होतात का? संबंधित तरतुदींसह विस्तृत करा.
- प्रश्न 3)** गट हक्क म्हणजे काय? मानवी हक्कांच्या विविध तिसऱ्या पिढीचे उदाहरणांसह स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 4)** मानवी हक्क संरक्षण कायद्याची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा. भारतातील मानवी हक्कांच्या संरक्षणासाठी त्यातील तरतुदी पुरेशा आहेत असे तुम्हाला वाटते का? संबंधित प्रकरणांसह तुमचे उत्तर योग्य ठरवा.
- प्रश्न 5)** विविध प्रसंगी मानवी हक्कांचे समर्थन आणि खात्री करण्यासाठी तयार केलेल्या विविध आंतरराष्ट्रीय साधनांची माहिती देऊन आंतरराष्ट्रीय दृष्टीकोनातून मानवी हक्क संकल्पनेच्या उत्क्रांतीचा मागोवा घ्या.

- प्रश्न 6)** महिलांविरूद्ध सर्व प्रकारचा भेदभाव निर्मूलनाच्या अधिवेशनाचे (CEDAW) तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 7)** तंत्रज्ञानाचा मानवी हक्कांवर परिणाम होतो का? अनुवांशिक अभियांत्रिकीमुळे संरक्षण करणे आवश्यक असलेल्या विविध मानवी हक्कांवर तपशीलवार माहिती द्या.
- प्रश्न 8)** बाल हक्कांच्या अधिवेशनाच्या (CRC) तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** भारतातील वृद्ध आणि अपंग व्यक्तींशी संबंधित तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा.

- प्रश्न 10)** (कोणत्याही तीन) वर लहान नोट्स लिहा :
- अ) राष्ट्रीय अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आयोग, अल्पसंख्याक आणि इतर वंचित गट
- ब) मानवी हक्क परिषदेची भूमिका आणि मानवी हक्कांसाठी उच्चायुक्त कार्यालय
- क) हक्कांच्या पिढ्यांमधील संघर्ष
- ड) हक्क आणि कर्तव्ये यांच्यातील संबंध
- इ) शांततेत आणि सन्मानाने मरण्याचा अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2739

[Total No. of Pages : 4

[6012]-46

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LO 0806 : COMPETITION LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any TWO questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No.10 from Part C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain relation between competition policy and competition Law.

Q2) Discuss history and development of competition Law.

Q3) Explain prevention of anti-competitive agreements in USA and UK.

Q4) Discuss types of abuse by a dominant player.

Q5) Explain private equity investments.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Q6) Explain competition advocacy in India and International perspective.

Q7) Describe intellectual property rights and competition law.

Q8) Explain Competition appellate tribunal.

Q9) Describe jurisdictional test.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on (any three).

- a) Oligopoly and monopsony.
- b) Sachar committee report.
- c) Raghvan committee report.
- d) Brief review of competition law in USA and UK.
- e) Exclusionary abuses.

Total No. of Questions : 10]

P-2739

[6012]-46

S.Y. LL.B. (Semester - IV)
(Second Year of Three Years Law Course)
LO 0806 : COMPETITION LAW
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग-क मधील प्रश्न क्र. 10 मध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार सोडवा. प्रश्न क्रमांक 10 हो 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) स्पर्धा धोरण आणि स्पर्धा कायदा यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) स्पर्धा कायद्याच्या इतिहासाची आणि विकासाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) यूएसए आणि युके मधील स्पर्धा - विरोधी करारांना प्रतिबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) प्रबळ खेळाडू द्वारे गैरवर्तनाच्या प्रकारांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 5) खाजगी इक्वीटी गुंतवणूक स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) भारतातील स्पर्धेचे समर्थन आणि आंतरराष्ट्रीय दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) बौद्धिक संपदा हक्क आणि स्पर्धा कायद्याचे वर्णन करा.

प्रश्न 8) स्पर्धा अपील न्यायाधिकरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) अधिकार क्षेत्र चाचणीचे वर्णन करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) (कोणत्याही तीन) वर लहान नोट्स लिहा.

- अ) अल्पिष्ठाधिकार आणि मक्तेदारी.
- ब) सच्चर समीतीचा अहवाल.
- क) राघवन समीतीचा अहवाल.
- ड) यू एस ए आणि युके मधील स्पर्धा कायद्याचा संक्षिप्त आढावा.
- ई) बहिष्कृत गैरवर्तन (दुरुपयोग)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2740

[Total No. of Pages : 4

[6012]-47

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Year Law Course

LC 0807 : Vulnerable and Disadvantages Groups and
Criminal Law
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks*
- 2) *Attempt any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks*
- 3) *Attempt any three questions from Part C. Each question in Part C carries 5 marks*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Define Atrocity under the Scheduled Caste and Scheduled Tribe (Prevention of Atrocities) Act 1989. What is the necessity of constitution of special court and special public prosecutor under the Act?
- Q2)** Genetic laboratories and clinics have an immense role under the PCPNDT Act 1994. Discuss.
- Q3)** Explain sexual offences against children under the POCSO Act, 2012. Discuss the procedure for reporting of cases under the Act.
- Q4)** What is Structural Discrimination. With suitable illustrations explain criminal law as a tool of social change.
- Q5)** Untouchability is a menace, still in practice. Do you agree with this statement? Comment with reference to Protection of Civil Rights Act, 1955.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the procedure for recording the statement of the child under the POCSO Act, 2012.
- Q7)** Discuss at length the role of appropriate authority and advisory committee under the PCPNDT Act, 1994.
- Q8)** Comment upon precautionary and preventive measures available to the Government under Scheduled Caste and Scheduled Tribe (Prevention of Atrocities) Rules 1995.
- Q9)** Discuss the concept of "Social landscape of Prostitution" and also explain the role of Corrective Institutions and Protective Homes under the Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes :

- a) Explain sexual assault under the POCSO Act, 2012
- b) Concept and types of vulnerable and disadvantaged groups
- c) Penalty for giving and taking dowry
- d) Definition of 'Prostitute' under Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956
- e) Regulation of pre-natal diagnostic techniques

Total No. of Questions : 10]

P-2740

[6012]-47

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Year Law Course

LC 0807 : Vulnerable and Disadvantages Groups and
Criminal Law

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न करून घ्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989 अंतर्गत एंट्रॉसिटीची व्याख्या करा. कायद्यांतर्गत विशेष न्यायालय आणि विशेष सरकारी वकील यांच्या स्थापनेची काय आवश्यकता आहे ?
- प्रश्न 2) पीसीपीएनडीटी कायदा 1994 अंतर्गत अनुसूचित प्रयोगशाळा आणि दवाखाने यांची मोठी भूमिका आहे. चर्चा करा.
- प्रश्न 3) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत मुलांवरील लैंगिक गुन्ह्यांचे स्पष्टीकरण करा. कायद्यांतर्गत प्रकरणे नोंदवण्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) संरचनात्मक भेदभाव म्हणजे काय? गुन्हेगारी कायद्याचे सामाजिक बदलाचे साधन म्हणून योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) अस्पृश्यता हा एक धोका आहे, अजूनही व्यवहारात आहे. तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का? नागरी हक्क संरक्षण कायदा, 1955 च्या संदर्भात टिप्पणी.

- प्रश्न 6) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत मुलाचे स्टेटमेंट रेकॉर्ड करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) PCPNDT कायदा, 1994 अंतर्गत योग्य प्राधिकरण आणि सल्लागार समितीच्या भूमिकेची विस्तृत चर्चा करा.
- प्रश्न 8) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम 1995 अंतर्गत सरकारकडे उपलब्ध असलेल्या खबरदारी आणि प्रतिबंधात्मक उपायांवर टिप्पणी द्या.
- प्रश्न 9) “वेश्याव्यवसायाचे सामाजिक परिदृश्य” या संकल्पनेची चर्चा करा आणि अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा, 1956 अंतर्गत सुधारात्मक संस्था आणि संरक्षणात्मक घरांची भूमिका देखील स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) लहान टिपा :

- अ) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत लैंगिक अत्याचाराचे स्पष्टीकरण द्या
- ब) असुरक्षित आणि वंचित गटांची संकल्पना आणि प्रकार
- क) हुंडा देणे आणि घेणे यासाठी दंड
- ड) अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा, 1956 अंतर्गत ‘वेश्या’ची व्याख्या
- इ) प्रसव पूर्व निदान तंत्राचे नियमन

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2741

[Total No. of Pages : 4

[6012]-48

S.Y. LL.B.

(Second Year of Three Year Law Course)

LO-0808 : CIVIL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any 3 questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Attempt any 2 questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Attempt any 3 short notes from Part C. Each question in Part C is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Elaborate in detail essential features of negotiable instruments and types of instruments.
- Q2)** What are the provisions relating to Offence, Penalties and Procedure under The Maharashtra Stamp Act, 1958?
- Q3)** Explain in detail rules regarding valuation of suits and court fees, nature of levy under The Maharashtra Court Fees Act, 1959.
- Q4)** Who are authorities under The Maharashtra Stamp Act, 1958, their powers, functions and stamps & mode of using them?
- Q5)** What is dishonour of cheque and what are the modes of dishonour under The Negotiable Instruments Act, 1881?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the various purposes of court fees under Maharashtra Court Fees Act, 1959.
- Q7)** What are the effects of instruments not duly stamped and what are the offences, penalties and procedure are given in The Maharashtra Stamp Act, 1958?
- Q8)** What is the power of court to allow interest and effect of provisions relating to interest in other statutes in The Interest Act, 1978?
- Q9)** What are the penalties in case of dishonour and criminal liability under The Negotiable Instruments Act, 1881.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Short Notes on (Any Three) :

- a) Valuation for suits relating to land under The Suits Valuation Act, 1887.
- b) Time of presentation and place for registration under The Registration Act, 1908.
- c) Effect of registration and non-registration under The Registration Act, 1908.
- d) Powers of an arbitrator to award interest under The Interest Act, 1978?
- e) Computation of Court fees & Fixed fees.

Total No. of Questions : 10]

P-2741

[6012]-48

S.Y. LL.B.

(Second Year of Three Year Law Course)

LO-0808 : CIVIL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट चे प्रकार आणि आवश्यक वैशिष्ट्ये तपशीलवार सांगा.
- प्रश्न 2)** महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत गुन्हा, दंड आणि प्रक्रियेशी संबंधित काय तरतुदी आहेत?
- प्रश्न 3)** दाव्यांचे मूल्यांकन आणि कोर्ट फी, महाराष्ट्र न्यायालय शुल्क अधिनियम, 1959 अंतर्गत आकारणीचे स्वरूप या संदर्भातील नियम सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत अधिकारी आणि त्यांचे अधिकार व कर्तव्ये तसेच मुद्रांक आणि ते वापरण्याची पद्धत संविस्तर लिहा.
- प्रश्न 5)** धनादेशाचा अनादर म्हणजे काय आणि निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ॲक्ट, 1881 अंतर्गत अनादर संदर्भात पद्धती काय आहेत?

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र कोर्ट फी अधिनियम, 1959 अंतर्गत कोर्ट फी चे विविध उद्देश स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत रीतसर मुद्रांक न लावलेल्या साधनांचे काय परिणाम होतात आणि कोणते गुन्हे, दंड आणि प्रक्रिया दिली आहे?
- प्रश्न 8) द इंटरिस्ट ॲक्ट, 1978 अंतर्गत न्यायालयाचे व्याज संदर्भात परवानगी देण्याचे अधिकार काय आहेत तसेच इतर कायद्यांमधील व्याजाशी संबंधित तरतुदींचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ॲक्ट, 1881 अंतर्गत अनादर आणि फौजदारी उत्तरदायित्वाच्या बाबतीत दंडाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर छोटी टीप लिहा.
- अ) सूट्स व्हॅल्युएशन ॲक्ट, 1887 अंतर्गत जमिनीशी संबंधित खटल्यांचे मूल्यांकन.
- ब) नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत सादरीकरणाची वेळ आणि नोंदणीसाठी जागा
- क) नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत नोंदणी आणि नोंदणी न करण्याचे परिणाम.
- ड) व्याज अधिनियम, 1978 अंतर्गत व्याज देण्याचे लवादाचे अधिकार
- इ) कोर्ट फी ची गणना आणि निश्चित कोर्ट फी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2742

[Total No. of Pages : 4

[6012]-49

LL.B.

Second Year of Three Years Law Course

LO-0809 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(2017 Pattern) (Semester - IV) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) Answer any 2 questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) Answer any 3 questions from part 'C'. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Attempt any Three of the following :

- Q1) Discuss the Nature and Sources of International Economic Law.*
- Q2) Explain the concept of International Economic Law. Trace the historical development of International Economic Law.*
- Q3) Explain in detail the principles provided in UN Convention on Contracts for International Sale of Goods.*
- Q4) Write about Structure of IBRD. Discuss the Powers and Functions of IBRD along with Significance of IRO.*
- Q5) Explain in detail Provisions relating to Dispute Settlement in International Investment Agreements.*

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Attempt any Two of the following :

- Q6)** Write a detail note on Rome Convention.
- Q7)** Discuss the historical evaluation of New International Economic Order (NIEO) and its impact on Developing States.
- Q8)** What are the Powers and Functions of WTO? Examine the impact of WTO Law on Domestic Law.
- Q9)** Explain the different Safe Guard Measures provided under XIX of GATT 1994.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Attempt any Three of the following :

- Q10)** Short notes :
- a) Foreign Investment
 - b) Structure of G-20
 - c) Bilateral investment treaty
 - d) Sustainable Development under United Nations
 - e) Powers and Functions of Asian Development Bank

Total No. of Questions : 10]

P-2742

[6012]-49

LL.B.

Second Year of Three Years Law Course

LO-0809 : आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा
(2017 Pattern) (Semester - IV) (Revised)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

- प्रश्न 1)** आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याचे स्वरूप आणि स्रोत यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याची संकल्पना स्पष्ट करा. आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या.
- प्रश्न 3)** वस्तूंच्या आंतरराष्ट्रीय विक्रीच्या करारावरील UN कन्व्हेन्शनमध्ये प्रदान केलेल्या तत्वांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** IBRD च्या संरचनेबद्दल लिहा. IRO च्या महत्वासह IBRD चे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 5)** आंतरराष्ट्रीय गुंतवणूक करारांमधील विवाद निपटारासंबंधीच्या तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 6) रोम अधिवेशनावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्रश्न 7) न्यू इंटरनेशनल इकॉनॉमिक ऑर्डर (NIEO) चे ऐतिहासिक मूल्यमापन आणि त्याचा विकसनशील राज्यांवर होणारा परिणाम यावर चर्चा करा.

प्रश्न 8) WTO चे अधिकार आणि कार्ये काय आहेत? WTO कायद्याचा देशांतर्गत कायद्यावर होणारा परिणाम तपासा.

प्रश्न 9) GATT 1994 च्या XIX अंतर्गत प्रदान केलेल्या विविध सुरक्षित रक्षक उपायांचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 10) कोणतेही तीन लघु टिप्पणी लिहा :

- अ) विदेशी गुंतवणूक
- ब) G-20 ची रचना
- क) द्विपक्षीय गुंतवणूक करार
- ड) युनायटेड नेशन्स अंतर्गत शाश्वत विकास
- इ) आशियाई विकास बँकेचे अधिकार आणि कार्ये

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P1680

[6012]-51

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LC 0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. each questions in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part C. Each question in part C is for 5 marks.*

PART-A

Attempt any Three:

[3×15=45]

Q1) What is meant by a 'Plant'? On what ground the court permit the amendment of plaint?

Q2) "Law comes to the assistance of the vigilant, not of the sleepy."-Discuss.

Q3) Define 'Pleadings'. and state the objects and fundamental principles regarding pleadings.

Q4) Define and explain 'Res Judicata' and distinguish res judicata and Res subjudice.

Q5) Explain condonation of dealy and state the circumstances under which it can be made by court.

PART-B

Attempt any Two:

[2×10=20]

Q6) State the provisions regarding reference, revision and review.

P.T.O.

Q7) Define 'Inter-pleader Suit'. Explain the conditions and procedure relating to an inter-Pleader suit.

Q8) What properties are liable to attachment and sale in execution of a decree? State the exceptions, if any.

Q9) State the effect of death, marriage of insolvency of a party to a civil suit.

PART-C

Attempt any Three:

[3×5=15]

Q10) Write short notes.

- a) Necessary party.
- b) Continuous running of time.
- c) Inherent powers of court.
- d) Arrest before judgment.
- e) Consent decree.

Total No. of Questions : 10]

P1680

[6012]-51

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LC 0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.
-

भाग - अ

कोणतेही तीन प्रयत्न करा.

[3×15=45]

प्र.1) वादपत्र म्हणजे काय? कोर्टाने कोणत्या आधारावर फिर्यादीत सुधारणा करण्यास परवानगी दिली?

प्र.2) “कायदा जागरुकांच्या मदतीला येतो, झोपलेल्यांच्या नव्हे -.” चर्चा करा.

प्र.3) ‘प्लीडिंग्जची’ व्याख्या करा. आणि याचिकांसंबंधीच्या वस्तू आणि मूलभूत तत्त्वे सांगा.

प्र.4) पूर्व न्याय सिद्धांताची व्याख्या करा आणि Res judicata आणि Res subjudice यामध्ये फरक स्पष्ट करा.

प्र.5) विलंबाचे समर्थन स्पष्ट करा आणि न्यायालयाद्वारे कोणत्या परिस्थितीत केले जाऊ शकते ते सांगा.

भाग - ब

कोणतेही दोन प्रयत्न करा.

[2×10=20]

प्र.6) उच्च न्यायालयाला निर्देश, फेरतपासणी, पुनर्विलोकन याच्या तरतुदी सांगा.

प्र.7) 'आंतर्वादी दावा' ची व्याख्या करा. इंटर-प्लीडर सूटशी संबंधित अटी आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.8) दरखास्तीतील कार्यवाहीत कोणत्या मालमत्तेवर टाच आणली जाऊ शकते व त्याची विक्री केली जाऊ शकते, त्याचे अपवाद सांगा. (असतील तर)

प्र.9) दिवाणी दाव्यात पक्षकारांचा मृत्यू, विवाह व नादारी याचा काय परिणाम होतो.

भाग - क

कोणतेही तीन प्रयत्न करा.

[3×5=15]

प्र.10) लहान नोट्स लिहा.

- अ) आवश्यक पक्ष
- ब) काळाची अखंड धावपळ
- क) न्यायालयाच्या अंगीभूत क्षमता
- ड) निकालापूर्वी अटक
- इ) संमतीचा हुकूमनामा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1681

[Total No. of Pages : 4

[6012]-52

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the principles statutes affecting jurisdictions of the courts.

Q2) Explain the principle statutes must be read as a whole with decided cases laws.

Q3) What is Mischief Rule? Discuss the rule with the help of decided case laws.

Q4) Explain the concepts Conjunctives and Disjunctives with the help of cases.

Q5) Discuss the importance of External Aid in interpretation of statutes.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the significance of expiry and repealing of statutes.

Q7) Explain remedial statutes are liberal statutes with the help of decided cases.

Q8) Describe the various modes of interpretation of the Constitution.

Q9) State and explain the classification of statutes.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write a note on (any 3):

- a) Codifying Statues
- b) Golden rule
- c) Preamble
- d) Public statutes
- e) International convention.

Total No. of Questions : 10]

P1681

[6012]-52

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
 - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) न्यायालयांच्या अधिकारक्षेत्रावर परिणाम करणारे तत्व कायदे स्पष्ट करा.

प्र.2) निर्णय झालेल्या प्रकरणांच्या कायद्यांसह तत्व कायदे संपूर्णपणे वाचले पाहिजेत हे स्पष्ट करा.

प्र.3) मिस्त्रीफ नियम म्हणजे काय? निर्णय केलेल्या प्रकरणांच्या मदतीने नियमाची चर्चा करा.

प्र.4) निर्णायीत प्रकरणांच्या सहाय्याने संयुक्त आणि विसंगती या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.5) कायद्यांच्या स्पष्टीकरणात बाह्य सहायांचे महत्त्व चर्चा करा.

प्र.6) कायदे संपुष्टात आणणे आणि रद्द करणे याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.7) निर्णय दिलेल्या प्रकरणांच्या मदतीने उपचारात्मक कायदे हे उदारमतवादी कायदे आहेत हे स्पष्ट करा.

प्र.8) राज्यघटनेच्या व्याख्येच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.9) कायद्यांचे वर्गीकरण सांगा आणि स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीन वर एक टिपा लिहा :

[3×5=15]

- अ) संहिताबद्ध कायदे
- ब) सुवर्ण नियम
- क) प्रस्तावना
- ड) सार्वजनिक कायदे
- इ) आंतरराष्ट्रीय अधिवेशन

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P1682

[6012]-53

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) Answer question no. 10 from part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Define Environment. Explain the various causes and effects of noise pollution.

Q2) Explain briefly The National Forest Policies of 1952 and 1988.

Q3) Explain the various protective constitutional provisions for protection of Environment.

Q4) Explain the concept of 'forest-produce' and state the provisions relating to protected forests under the Forest Act 1997.

Q5) Explain the various powers of forest officers, offences and penalties under The Forest Act, 1927.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain briefly following Environment Protection Rules briefly
- a) Guidelines for Eco-Sensitive Zones around Protected Areas
 - b) Hazardous Wastes (Management and Handling) Rules
- Q7)** Explain briefly forest rights, offences and penalties, important decisions under The Scheduled Tribes and other Traditional Forest Dwellers Act 2006.
- Q8)** Explain briefly Fundamental Rights, Directive Principles of State Policies, Fundamental Duties, Implementation of International obligations on Environment protection.
- Q9)** Explain the various authorities constituted under The Biological Diversity Act, 2002.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Notes on any THREE.

- a) Nairobi Declaration 1982
- b) Convention on Climate Change 1992
- c) Types of Forests
- d) Environment Impact Assessment
- e) Polluter Pay Principle

Total No. of Questions : 10]

P 1682

[6012]-53

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग - अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
 - 2) भाग - ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नात 10 गुण आहेत.
 - 3) उत्तरे प्रश्न क्र. निर्देशानुसार भाग - क पासून प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) पर्यावरणाची व्याख्या करा. ध्वनी प्रदूषणाची विविध कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.2) 1952 आणि 1988 ची राष्ट्रीय वन धोरणे थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.3) पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी विविध संरक्षक घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) 'वन - उत्पादन' या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा आणि वन अधिनियम, 1997 अंतर्गत संरक्षित जंगलांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.5) "वन अधिनियम" 1927 अंतर्गत वन अधिकार्यांचे विविध अधिकार, गुन्हे आणि दंड यांचे स्पष्टीकरण करा.

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) खालील पर्यावरण संरक्षण नियम थोडक्यात स्पष्ट करा.

- अ) संरक्षित क्षेत्राभोवती इको - सेन्सिटिव्ह झोनसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे
- ब) धोकादायक कचरा (व्यवस्थापन आणि हाताळणी) नियम

प्र.7) अनुसूचित जमाती आणि इतर पारंपारिक वनवासी अधिनियम 2006 अंतर्गत वन हक्क, गुन्हे आणि दंड, महत्त्वाचे निर्णय थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.8) मुलभूत अधिकार, राज्य धोरणांची मार्गदर्शक तत्त्वे, मूलभूत कर्तव्ये, पर्यावरण संरक्षणावरील आंतरराष्ट्रीय दायित्वांची अंमलबजावणी थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.9) जैविक विविधता अधिनियम, 2002 अंतर्गत स्थापन केलेल्या विविध प्राधिकरणांचे स्पष्टीकरण करा.

भाग - क

प्र.10) लघु टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) नैरोबी घोषणापत्रावर, 1982
- ब) हवामान बदलावरील अधिवेशन 1992
- क) वनांचे प्रकार
- ड) पर्यावरण प्रभाव मूल्यांकन
- इ) प्रदूषणकारी वेतन तत्त्व

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1683

[Total No. of Pages : 4

[6012]-54

Third Year LL.B.

(Three Year of Law Course)

PRACTICAL TRAINING

LP-0904 : Drafting, Pleading And Convergence

(2017 Pattern) (Semester -V) (Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A carries 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part B. Each questions in part B carries 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from part C. Each question in part C carries 5 marks.*

PART-A

Attempt any three.

[3×15=45]

Q1) Draft leave and license agreement for a flat in Keshav Co op Housing society.

Q2) Draft a Public notice inviting objections to a transaction of agricultural Land at Village sasewadi.

Q3) Draft a written statement in asuit for declaration of share and partition of properties of a joint Hindu family.

Q4) Draft a Criminal complaint alleging defamation against a Newspaper for a News artical published.

Q5) Draft an appeal from judgement and decree, dismissing a suit for specific performace of an agreement.

P.T.O.

PART-B

Attempt any two.

[2×10=20]

Q6) Draft an application for compounding the offence of defamation

Q7) Draft a reply to an application for probate contesting will

Q8) Draft a will for Mr.XYZ who intends to bequeath his self - earned properties between his wife and children

Q9) Draft an agreement to transfer shares of PBC Pvt. Limited Company

PART-C

Attempt any three.

[3×5=15]

Q10) Write short notes on the following .

- a) Meaning and purpose of pleading
- b) Pleading process
- c) Limitation
- d) Verification
- e) Title report

Total No. of Questions : 10]

P1683

[6012]-54

Third Year LL.B.

(Three Year of Law Course)

PRACTICAL TRAINING

**LP-0904 : Drafting, Pleading And Convergence
(2017 Pattern) (Semester -V) (Paper - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) विभाग अ मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) विभाग ब मधील कोणतेही 2 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) विभाग क मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
-

भाग - अ

कोणतेही तीन

[3×15=45]

- प्र.1)** केशव सहकारी गृहचरणा संस्था येथील फ्ल्याट संदर्भात लिव्ह व लायसेन्सचा करार तयार करा.
- प्र.2)** मौजे ससेवाडी येथील शेत जमीन विक्री संदर्भात हरकत मागवण्यासाठी पब्लिक नोटीसचा मसुदा लिहा.
- प्र.3)** हिंदू एकत्र कुटुंबाच्या मालमत्तेत वाट्याची घोषणा व वाटणी च्या दाव्यात प्रतिवादी तर्फे जबाब लिहा.
- प्र.4)** वर्तमान पत्रातील बातमी मुळे झालेल्या बदनामीसाठी फौजदारी कोर्टात तक्रारीचा अर्ज दाखल करा.
- प्र.5)** कराराचे विनीर्दिष्ट पालना चा दावा फेटाळल्याने कोर्ट निर्णया विरुद्ध अपिलाचा मसुदा लिहा.

भाग - ब

कोणतेही दोन

[2×10=20]

- प्र.6)** बदनामीच्या तक्रारीत तक्रारदार व आरोपी यांनी आपपसात समझोत्याने तंट्या मिटवल्यान न्यायालयात समझोता अर्जाचा मसुदा लिहा.
- प्र.7)** न्यायालयात इच्छापत्राच्या सप्रमाण विषयक अधिकार तेसाठी दाखल केलेल्या अर्जात उत्तर वादी कडून विरोधासाठी जबाब लिहा.
- प्र.8)** श्री क आपली स्व कष्टार्जित मालमत्ता त्यांच्या मृत्यू पश्चात इच्छापत्राद्वारे पत्नी व मुलांना देऊ इच्छितात तरी त्याचा मसुदा लिहा.
- प्र.9)** मे पीबीसी क प्रा ली चे शेयरस हस्तांतरित करण्यासाठी करार लिहा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. कोणतेही तीन

[3×5=15]

- अ) प्लीडींगचा अर्थ व उद्दिष्ट
- ब) प्लीडींगची प्रक्रिया
- क) काल मर्यादा
- ड) व्हेरिफिकेशन
- इ) टायटलरिपोर्ट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1684

[Total No. of Pages : 4

[6012]-55

LL.B.

Third Year of Three Years Law Course

LO-0905 : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss in detail Right to Education with Constitutional and Judicial perspective.
- Q2)** Explain the various authorities and their powers provided under The Maharashtra Public Universities Act 2016.
- Q3)** Elaborate the offences and punishments provided under the Maharashtra Prohibition on Ragging Act, 1999.
- Q4)** Discuss the Object and Application of the Maharashtra Prevention of Malpractices in Examination Act, 1982.
- Q5)** Explain the objects and application of the University Grants Commission.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the procedure of trial of offences and rules relating to suspension, dismissal of the student under the Maharashtra Prohibition of Ragging Act, 1999.
- Q7)** Elaborate the rule making power of Government under the Maharashtra Public Universities Act, 2016.
- Q8)** Explain in detail Central universities, State Universities, Private Universities, and Deemed University.
- Q9)** Explain Article 12 in detail and its application to Educational Institutions with the relevant case laws.

PART - C

Q10) Write a Short Notes (any THREE) : **[3 × 5 = 15]**

- a) National Commission for Minority Educational Institution Act, 2004.
- b) Completion of Curriculum and Learning Outcome under The Right to Free and Compulsory Education Act, 2009
- c) School Norms and facilities provided under the Right to Free and Compulsory Education Act, 2009
- d) Various modes of funding to education
- e) Authorities of Chancellor and vice chancellor

Total No. of Questions : 10]

P-1684

[6012]-55

LL.B.

Third Year of Three Years Law Course

LO-0905 : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** घटनात्मक आणि न्यायिक दृष्टिकोनातून शिक्षणाच्या अधिकारावर सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम 2016 अंतर्गत प्रदान केलेले अधिकारी व त्यांचे अधिकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** रैगिंग विरोधी कायदा 1999 मधील महाराष्ट्र बंदी अंतर्गत प्रदान केलेले गुन्हे आणि शिक्षेचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र परिक्षा (गैरप्रकार प्रतिबंध) कायदा 1982 हेतू व अनुप्रयोगांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 5)** विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या ध्येय/हेतू आणि अनुप्रयोगांचे स्पष्टीकरण द्या.

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र रैगिंग प्रतिबंध कायदा 1999 अंतर्गत विद्यार्थ्यांच्या निलंबनाच्या व बडतर्फीशी संबंधित चाचणीची प्रक्रिया व नियमांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा 2016 अंतर्गत शासनाचे नियम बनविण्याच्या अधिकारांचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 8) केंद्रिय विद्यापीठ, राज्य विद्यापीठ, खाजगी विद्यापीठ आणि अभिमत/डिमड विद्यापीठ तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 9) भारतीय राज्यघटनेतील कलम 12 संबंधित खटले आणि त्यांचे शैक्षणिक संस्थेला लागू होणाऱ्या बाबींचे तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) अल्पसंखांक शैक्षणिक कायदा 2004 अंतर्गत राष्ट्रीय आयोग.
- ब) मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिकार अधिनियम 2009 अंतर्गत अभ्यासक्रमाची पूर्तता आणि थेट शिक्षण परिणाम स्पष्ट करा.
- क) मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिकार अधिनियम 2009 अंतर्गत शालेय निकष व सुविधा स्पष्ट करा.
- ड) शिक्षणासाठी निधीचे विविध प्रकार सांगा.
- इ) कुलपती आणि कुलगुरूंचे अधिकार सांगा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1685

[Total No. of Pages : 4

[6012]-56

LL.B. (Semester - V)

(Third Year of Three Years Law Course)

LO-0906 : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss the power and functions of the Income Tax Authorities under Income Tax, 1961.
- Q2)** What do you mean by Capital Asset & what is meant by Transfer for the purpose of calculating long term capital gain.
- Q3)** What do you understand by “Income from Other sources”? State any five incomes which are included under this head.
- Q4)** Explain in detail 101st Constitutional Amendment.
- Q5)** Define Perquisites. Illustrate with examples the method of valuation of rent free furnished and unfurnished accommodation.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the deductions from gross total income under the Income Tax Act, 1961.
- Q7)** Explain the concept of GST. Discuss its Advantages and Disadvantages of GST.
- Q8)** Discuss the provisions regarding 'Rebates and Reliefs' under the Income Tax Act, 1961.
- Q9)** Write detailed note on appointment of various officers under IGST scheme of IGST Act.

PART - C

Q10) Write Short notes on any three :

[3 × 5 = 15]

- a) Due dates of GST Return
- b) Audit
- c) Output Tax
- d) Registration under the Central Goods and services Tax Act, 2017
- e) Zero rates supply

Total No. of Questions : 10]

P-1685

[6012]-56

LL.B. (Semester - V)

(Third Year of Three Years Law Course)

LO-0906 : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** प्राप्तिकर, 1961 अंतर्गत प्राप्तिकर प्राधिकरणांची अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** भांडवली मालमत्तेचा अर्थ काय आहे आणि दीर्घकालीन भांडवली नफ्याची गणना करण्याच्या उद्देशाने हस्तांतरण म्हणजे काय.
- प्रश्न 3)** “इतर स्रोतांकडून मिळणारे उत्पन्न” म्हणजे काय? या शीर्षकाखाली समाविष्ट असलेले कोणतेही पाच उत्पन्न सांगा.
- प्रश्न 4)** 101 वी घटनादुरुस्ती तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** परक्लिडिट्स परिभाषित करा. भाडेमुक्त सुसज्ज आणि अनफर्निस्ड निवासस्थानाचे मूल्यांकन करण्याची पद्धत उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत एकूण उत्पन्नातून वजावटीची चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** GST ची संकल्पना स्पष्ट करा. GST चे फायदे आणि तोटे चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** प्राप्तिकर कायदा, 1961 अंतर्गत 'सवलत आणि सवलती' बाबतच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** IGST कायद्याच्या IGST योजनेअंतर्गत विविध अधिकाऱ्यांच्या नियुक्तीवर तपशीलवार नोंद लिहा.

- प्रश्न 10)** टीप लिहा (कोणत्याही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) जीएसटी रिटर्नच्या देय तारखा
- ब) ऑडिट
- क) आउटपुट कर
- ड) केंद्रीय वस्तू आणि सेवा कर कायदा, 2017 अंतर्गत नोंदणी
- इ) शून्य दराने पुरवठा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P1687

[6012]-58

LL.B. - III

(Third Year of Three Year Law Course)

LO 0908 : LAND LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question no. 10 from part-C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) What are the various grounds available to the landlord to evict his tenant under section 16 of the Act, 1999?

Q2) Discuss the Establishment, composition, powers & application for settlement of disputes to Real estate appellate tribunal under the real estate (Regulation and Development) Act. 2016

Q3) Explain the procedure relating to registration of Agreement. What is the effect of non registration of agreement under the Maharashtra ownership flats Act.1963?

Q4) Explain control of development and use of land included in development plans with legal provisions incorporated in The Maharashtra Regional and Town Planning Act. 1966?

Q5) Define apartment, What are the contents of declaration under the Maharashtra Apartment ownership Act, 1970?

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Who is Real Estate Agent? Discuss the registration of real estate agents, procedure and consequences of non-registration.

Q7) What is development plan? Discuss the Contents of development plan under the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966

Q8) What are the special provisions in the rent control act for recovery of possession in certain cases u/sec. 23 & 24 of the Act.

Q9) Explain the rights & liabilities of a flat-taker under the Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any three.

- a) Rights, duties and liabilities of allottees under RERA Act, 2016.
- b) Standard Rent under the Maharashtra Rent Control Act, 1999.
- c) Publication on web-site, effect under RERA Act, 2016.
- d) Classification of Exemption under Maharashtra Rent Control Act, 1999.
- e) Common areas and facilities under the Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970.

Total No. of Questions : 10]

P1687

[6012]-58

LL.B. - III

(Third Year of Three Year Law Course)

LO 0908 : LAND LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** अधिनियम, 1999 च्या कलम 16 अंतर्गत घरमालकाला त्याच्या भाडेकरूला बाहेर काढण्यासाठी कोणती विविध कारणे उपलब्ध आहेत?
- प्र.2)** रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत रिअल इस्टेट अपिलेट ट्रिब्युनलकडे विवादांचे निराकरण करण्यासाठी स्थापना, रचना, अधिकार आणि अर्ज यावर चर्चा करा.
- प्र.3)** कराराच्या नोंदणीशी संबंधित प्रक्रिया स्पष्ट करा. महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत कराराची नोंदणी न केल्याचा काय परिणाम होतो?
- प्र.4)** महाराष्ट्र प्रादेशिक आणि नगररचना अधिनियम, 1966 मध्ये अंतर्भूत केलेल्या कायदेशीर तरतुदींसह विकास योजनांमध्ये समाविष्ट असलेल्या जमिनीचा विकास आणि वापर नियंत्रण स्पष्ट करा.
- प्र.5)** अपार्टमेंट परिभाषित करा. महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप ॲक्ट, 1970 अंतर्गत जाहीरनाम्याची सामग्री काय आहे?

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) रिअल इस्टेट एजंट कोण आहे? रिअल इस्टेट एजंटची नोंदणी, प्रक्रिया आणि नोंदणी न केल्याने होणारे परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.7) विकास योजना म्हणजे काय? महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, 1966 अंतर्गत विकास आराखड्यातील विषयांची चर्चा करा.

प्र.8) भाडे नियंत्रण कायद्यात काही विशिष्ट प्रकरणांमध्ये/ सेकंद मध्ये ताबा वसूल करण्यासाठी कोणत्या विशेष तरतुदी आहेत. अधिनियमातील 23 आणि 24.

प्र.9) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत सदनिकाधारकाचे हक्क आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) RERA कायदा, 2016 अंतर्गत वाटप करणाऱ्यांचे अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे.
- ब) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 अंतर्गत मानक भाडे.
- क) वेब-साईटवर प्रकाशन, RERA कायदा, 2016 अंतर्गत प्रभाव.
- ड) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत सूटचे वर्गीकरण.
- इ) महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप अॅक्ट, 1970 अंतर्गत सामान्य क्षेत्रे आणि सुविधा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1688

[6012]-59

[Total No. of Pages : 4

Third Year LL.B. (Three Year Course)

**LO-0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND SEA
(2017 Pattern) (Semester - V)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part-B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions no. 10 from part C. Each question in part C is for 5 marks.*

PART-A

Attempt any three questions. Each questions carries 15 marks.

[3×15=45]

Q1) Discuss the development and importance of Air Law in the context of international Jurisprudence

Q2) Critically discuss the different sources of International Air Law.

Q3) Evaluate the nature, definition and scope of international space law.

Q4) Explain different kinds of international treaties regulating space law.

Q5) Discuss different kinds of sea recognized by international law.

P.T.O.

PART-B

Attempt any two questions. Each Question carrier 10 makrs.

[2×10=20]

Q6) Discuss the salient features of paris convention relating to Air Navigation.

Q7) Explain the Role of International Civil Aviation organization.

Q8) Discuss the fundamental principles of Space Law.

Q9) Explain the law relating to protection of the space environment.

PART-C

Q10) Attempt any three short notes. Each question carries five marks.[3×5=15]

- a) Indian space research organization.
- b) Territorial sea.
- c) The Aircraft Rules, 1937.
- d) Department of space.
- e) The Chicago convention, 1944.

Total No. of Questions : 10]

P1688

[6012]-59

Third Year LL.B. (Three Year Course)

**LO 0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND SEA
(2017 Pattern) (Semester - V)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ – मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग – अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग – ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग – ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक पश्चाला 5 गुण आहे.
-
-

भाग – अ

[3×15=45]

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय न्यायशास्त्राच्या दृष्टिकोनातून हवाई कायद्याचे विकास आणि महत्व विशद करा.

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय हवाई कायद्याच्या विविध स्रोतांचे टीकात्मक दृष्टिकोनातून विवेचन करा.

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय अंतराळ कायद्याची व्याख्या स्वरूप आणि व्याप्ती विशद करा.

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय अंतराळ कायद्याचे नियमन करणाऱ्या विविध आंतरराष्ट्रीय करारनाम्यांचे विवेचन करा.

प्र.5) आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्यता दिलेल्या विविध समुद्राच्या प्रकारची चर्चा करा.

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) हवाई वाहतुकी संदर्भातील पॅरिस करारनाम्याचे ठळक वैशिष्टे विशद करा.

प्र.7) आंतराष्ट्रीय नागरी हवाई वाहतूक संघटनेचे कार्य विशद करा.

प्र.8) आंतराष्ट्रीय अंतराळ कायद्याच्या मूलभूत तत्वांची चर्चा करा.

प्र.9) अंतराळातील पर्यावरण संवृक्षणासाठी असलेल्या विविध कायद्यांचे विश्लेषण करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था
- ब) प्रादेशिक समुद्र
- क) विमान नियमावली 1937
- ड) अंतराळ विभाग
- इ) शिकागो करारनामा 1944

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1689

[Total No. of Pages : 4

[6012]-61

LL.B. (Semester - VI)

Third Year of Three-Years Course

LC 1001 : THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer questions no.10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain the provisions relating to arrest without warrant by the private person under Criminal Procedure Code,1973.

Q2) Explain briefly the constitution of criminal courts under Criminal Procedure Code, 1973.

Q3) Explain the provisions relating to Trial of Summons cases by the Magistrate under Criminal Procedure Code, 1973.

Q4) What is charge? Explain the provisions relating to Joinder of charges.

Q5) Explain briefly the provisions relating to Appeals under Criminal Procedure Code, 1973.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is an anticipatory bail? Explain when can anticipatory bail be availed under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q7)** Describe the process to compel the appearance of person before the court in Criminal Procedure Code, 1973.
- Q8)** Explain the provisions relating to Trial of warrant cases by the Magistrate under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q9)** Describe the provisions relating to judgment under Criminal Procedure Code, 1973.

PART - C

Q10) Write a notes on any Three :

[3 × 5 = 15]

- a) Bail and Bond
- b) Non-Cognisable Offence
- c) Search and Seizer
- d) First Information Report
- e) Summons

Total No. of Questions : 10]

P-1689

[6012]-61

LL.B. (Semester - VI)

Third Year of Three-Years Course

LC 1001 : फौजदारी प्रक्रिया संहिता

(2017 Pattern) (Revised)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा असून तो निर्देशाप्रमाणे सोडवा.

भाग - अ

[3 × 5 = 45]

- प्रश्न 1)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत खाजगी व्यक्तीला वॉरंटशिवाय अटक करण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, फौजदारी न्यायालयांची रचना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, न्यायदंडाधिकार्यांकडून समन्स प्रकरणांच्या खटल्याशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** दोषारोप करणे म्हणजे काय? फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत दोषारोपाची जोडमांडणी करण्यासंबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत अपीलांशी संबंधित तरतुदी थोडक्यात स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** अटकपूर्व जामीन म्हणजे काय? फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, अटकपूर्व जामीन केव्हा मिळू शकतो हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 मधील व्यक्तीला न्यायालयासमोर हजर करण्यास भाग पाडण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 8)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत न्यायदंडाधिकार्यांकडून चालविल्या जाणाऱ्या वॉरंट प्रकरणांच्या खटल्याशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत निकालाशी संबंधित तरतुदींचे वर्णन करा.

भाग - क

- प्रश्न 10)** कोणत्याही तीनवर टीप लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) जामीन आणि बाँड
- ब) अदखलपात्र गुन्हे
- क) शोध आणि जप्ती
- ड) प्रथम माहिती अहवाल
- इ) समन्स

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1690

[Total No. of Pages : 4

[6012]-62

T.Y. LL.B.

(Three Year Law Course)

LC 1002 : ADMINISTRATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer questions No. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the nature and scope of the administrative law with help of the definitions given by well-known scholars.
- Q2)** Discuss the legislative control of delegated legislation along with relevant case laws.
- Q3)** ‘No one should be condemned unheard’ is the principle which forms part of ‘natural justice’. What are its components and necessary ingredients? Discuss.
- Q4)** “Though there is a well-organized regular judicial system operating in India, parallel to it quasi-judicial system came to be developed”. Comment critically.
- Q5)** Explain the concept of 'Administrative Discretion'. Discuss the grounds judicial control of exercise of Administrative Discretion in India.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)* Critically examine Dicey's concept of the Rule of Law".
- Q7)* Explain the nature, scope, need and functions of the Commissions of inquiry.
- Q8)* The distinction between sovereign and non-sovereign functions of the state has undergone a change in the recent past to hold the state liable in tort. Discuss.
- Q9)* Discuss the salient features of the Right to information Act, 2005.

PART - C

Q10) Answer any three of the following :

[3 × 5 = 15]

- a) Writ of Certiorari
- b) Bias
- c) Lokpal and Lokayukta
- d) Court Privileges in Legal Proceedings

Total No. of Questions : 10]

P-1690

[6012]-62

T.Y. LL.B.

(Three Year Law Course)

LC 1002 : ADMINISTRATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** सुप्रसिद्ध तज्ज्ञांनी दिलेल्या व्याख्यांच्या मदतीने प्रशासकीय कायद्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** भारतामध्ये कायद्याचे अधिकार सुपूर्द करणे घटनात्मक आहे हे न्यायालयीन प्रकरणांचा संदर्भ देऊन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** 'न ऐकल्याशिवाय कुणाचाही निषेध केला जाऊ नये' हे तत्त्व 'नैसर्गिक न्यायाचा' भाग आहे आवश्यक घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** "जरी भारतात एक सुव्यवस्थित नियमित न्यायव्यवस्था कार्यरत आहे, तिच्या समांतर अर्धन्यायिक प्रणाली विकसित झाली" टीकात्मक टिप्पणी करा.
- प्रश्न 5)** प्रशासनामधील स्वेच्छाधिकार ही संकल्पना स्पष्ट करा भारतामध्ये प्रशासनातील स्वेच्छाधिकार ही संकल्पना अमलात आणण्याकरिता न्यायालयीन नियंत्रणाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) 'कायद्याचे नियम' याबाबत डायसीच्या विचारांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 7) चौकशी आयोगाचे स्वरूप, व्याप्ती, आवश्यकता आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) राज्याच्या सार्वभौम आणि असार्वभौम कार्यांमधील फरक बदलला आहे. अलीकडील काळामध्ये राज्यास नुकसानीबाबत जबाबदार धरण्याविषयी चर्चा करा.

प्रश्न 9) माहिती अधिकार कायदा, 2005 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे उत्तर द्या :

[3 × 5 = 15]

अ) उत्प्रेरक लेख

ब) ओढा किंवा कल

क) लोकपाल आणि लोकायुक्त

ड) कायदेशीर कार्यवाहीमधील न्यायालयीन विशेषाधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1691

[Total No. of Pages : 4

[6012]-63
Third Year LL.B.
Third Year of Three Year Law Course
LC - 1003 : COMPANY LAW
(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any Three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) Answer any Two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) Answer question no.10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Define and explain 'Company'. What are the different kinds of companies that can be registered under the Companies Act, 2013?
- Q2)* What are pre-incorporating contracts? Explain rights and duties of a company promoters with appropriate case laws.
- Q3)* Explain the Doctrine of Indoor Management. It had its genesis in the case Royal British Bank v. Turquand, Explain.
- Q4)* Explain the kinds of share capital. Also describe the procedure relating to alteration of share capital.
- Q5)* What is the legal position of Director? Discuss the powers and duties of the Director.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)* Discuss distinctions between a Company and a partnership. Explain advantages of a Company with help of relevant case laws.
- Q7)* Define Prospectus. What are different types of prospectus recognized under Companies Act, 2013?

P.T.O.

Q8) What is winding-up of the company? Explain the different ways of winding-up?

Q9) State and explain various kinds of Debentures and its characteristics.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes (any three) :

- a) Independent director.
- b) Extraordinary general meeting.
- c) Foss vs. Harbottle.
- d) Alteration of memorandum.
- e) National Company Law Tribunal.

Total No. of Questions : 10]

P-1691

[6012]-63
Third Year LL.B.
Third Year of Three Year Law Course
LC - 1003 : COMPANY LAW
(कंपनी कायदा)
(2017 Pattern) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** 'कंपनी' परिभाषित करा आणि स्पष्ट करा. कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत कोणत्या विविध प्रकारच्या कंपनी नोंदणीकृत केल्या जाऊ शकतात?
- प्रश्न 2)** पूर्व-समावेश करार काय आहेत? योग्य केस कायद्यांसह कंपनी प्रवर्तकांचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** इनडोअर मॅनेजमेंटचा सिद्धांत स्पष्ट करा. त्याची उत्पत्ती रॉयल ब्रिटिश बँक विरूद्ध टर्कांड, स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** भाग भांडवलाचे प्रकार स्पष्ट करा. तसेच भाग भांडवलाच्या बदलाशी संबंधित प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 5)** संचालकाची कायदेशीर स्थिती काय आहे? संचालकांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6)** कंपनी आणि भागीदारीमधील फरकांची चर्चा करा. संबंधित केस कायद्याच्या मदतीने कंपनीचे फायदे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 7) प्रॉस्पेक्टस परिभाषित करा. कंपनी कायदा 2013 अंतर्गत ओळखले जाणारे विविध प्रकारचे प्रॉस्पेक्टस कोणते आहेत?
- प्रश्न 8) कंपनी बंद करणे म्हणजे काय? वाइंड-अपचे वेगवेगळे मार्ग समजावून सांगा?
- प्रश्न 9) विविध प्रकारचे डिबेंचर्स आणि त्यांची वैशिष्ट्ये सांगा आणि स्पष्ट करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) लहान नोट्स लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) स्वतंत्र संचालक.
- ब) असाधारण सर्वसाधारण सभा.
- क) फॉस विरूद्ध हार्बटल.
- ड) मेमोरँडममध्ये बदल.
- इ) राष्ट्रीय कंपनी कायदा न्यायाधिकरण.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1692

[Total No. of Pages : 4

[6012]-64

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO-1005 : (A) ELECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer questions No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Comment on Jurisdiction of High Court in election petitions. Elaborate the procedure for withdrawal of election commission.
- Q2)* Discuss in detail various electoral reforms with special reference to reforms relating to disqualifications attached due to office of profit as well as reforms pertaining to transparency in election process in India in the light of judicial activism.
- Q3)* Critically evaluate the role of Election Commission in India.
- Q4)* Critically evaluate provisions relating to poll under Representation of Peoples Act 1951. Comment on role of media with respect to exit poll.
- Q5)* Explain statutory provisions pertaining to preparation and revision of electoral roll. What is the procedure relating to claims and objections of electoral roll?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is nomination Paper? Comment in detail on provisions relating to nominations, scrutiny and withdrawal of candidature.
- Q7)** Explain constitutional and legal provisions pertaining to election to the House of People and the Council of States.
- Q8)** Describe the procedure of registration with the election commission of associations and bodies as political parties. Enumerate the conditions for recognition as a State party.
- Q9)** “Election commission is the only authority to decide disputes among rival groups or sections of a recognised political party staking claim to its name and symbol.” Evaluate the Statement in the light of landmark Judgement of Supreme Court of Sadiq Ali and another vs. ECI in 1971.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on any three :

- a) Modes of election
- b) Disqualification of representative after conviction
- c) Delimitation of constituencies for House of People and State Assembly.
- d) Importance of independence of Election Commission
- e) Right to Vote

Total No. of Questions : 10]

P-1692

[6012]-64

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO-1005 : (A) निवडणूक कायदा

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** निवडणूक याचिकांमध्ये उच्च न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्रावर टिप्पणी करा. निवडणूक आयोगाची माघार घेण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** न्यायिक सक्रियतेच्या प्रकाशात भारतातील निवडणूक प्रक्रियेतील पारदर्शकतेची संबंधित सुधारणा तसेच लाभाच्या कार्यालयामुळे जोडलेल्या अपात्रतेची संबंधित सुधारणांच्या विशेष संदर्भासह विविध निवडणूक सुधारणांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** भारतातील निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेचे समीक्षेने मूल्यांकन करा.
- प्रश्न 4)** लोकप्रतिनिधी कायदा 1951 अंतर्गत मतदानाशी संबंधित तरतुदींचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा. एक्झिट पोलच्या संदर्भात मीडियाच्या भूमिकेवर टिप्पणी करा.
- प्रश्न 5)** मतदार यादी तयार करणे आणि पुनरिक्षण करणे यासंबंधीच्या वैधानिक तरतुदी स्पष्ट करा. मतदार यादीतील दावे आणि हरकतींशी संबंधित प्रक्रिया काय आहे?

- प्रश्न 6) नामनिर्देशनपत्र म्हणजे काय? नामनिर्देशन, छाननी आणि उमेदवारी मागे घेणे यासंबंधीच्या तरतुदींवर तपशीलवार टिप्पणी द्या.
- प्रश्न 7) लोकसभेच्या आणि राज्यांच्या परिषदेच्या निवडणुकीशी संबंधित घटनात्मक आणि कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) राजकीय पक्ष म्हणून संघटना आणि संस्थांच्या निवडणूक आयोगाकडे नोंदणी करण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा. राज्य पक्ष म्हणून मान्यता मिळण्याच्या अटींची गणना करा.
- प्रश्न 9) “प्रतिस्पर्धी गट किंवा मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षाच्या नावावर आणि चिन्हावर दावा सांगणाऱ्या गटांमधील वादांवर निर्णय घेण्याचा एकमेव अधिकार निवडणूक आयोगाला आहे” सादिक अली यांच्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या ऐतिहासिक निकालाच्या प्रकाशात विधानाचे मूल्यमापन करा आणि 1971 मधील अन्य विरुद्ध ECI.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर छोटी टीप लिहा.
- अ) निवडणूक पद्धती
- ब) दोषी ठरल्यानंतर प्रतिनिधीची अपात्रता
- क) लोकसभेसाठी आणि राज्य विधानसभेसाठी मतदारसंघांचे परिसीमन
- ड) निवडणूक आयोगाच्या स्वातंत्र्याचे महत्त्व
- इ) मतदानाचा अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1693

[Total No. of Pages : 4

[6012]-65

LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO-1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer questions No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Who constitutes Insolvency and bankruptcy Board in India? Explain powers and functions of Board under the Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- Q2)* Define the term bankrupt. Explain the provisions provided in the code relating to penalties for the offences committed by bankrupt.
- Q3)* Explain the Insolvency and Bankruptcy Code vis-à-vis other related Legislations with special reference to The Companies Act 2013.
- Q4)* Explain UNCITRAL Model Law on Cross Border Insolvency.
- Q5)* Elaborate the provisions related to fast-track corporate insolvency resolution process.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the provisions relating to administration and distribution of estate of bankrupt under the Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- Q7)** Describe the insolvency resolution process for individuals under Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- Q8)** Comment on historical perspective of insolvency and bankruptcy laws in India and the need, object and application of the Code.
- Q9)** What is the adjudicating authority for corporate person under the Code? Explain the provisions relating to appeals and appellate authority.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Give short notes on any three :

- a) Asian Development Bank Principles of Corporate Rescue and Rehabilitation
- b) Insolvency and Bankruptcy Code vis-à-vis The Presidency Towns Insolvency Act, 1909 and the Provincial Insolvency Act, 1920
- c) Liquidation Process for Corporate Persons
- d) Concept of debtor and creditor
- e) Information utilities

Total No. of Questions : 10]

P-1693

[6012]-65

LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO-1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** भारतात दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी मंडळाची स्थापना कोण करते? दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 अंतर्गत मंडळाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** दिवाळखोर शब्दाची व्याख्या करा. दिवाळखोरांनी केलेल्या गुन्ह्यांसाठी दंडासंबंधी कोडमध्ये दिलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** कंपनी कायदा 2013 च्या विशेष संदर्भासह इतर संबंधित कायदे विरुद्ध दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** क्रॉस बॉर्डर दिवाळखोरीवर UNCITRAL मॉडेल कायदा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** जलद-ट्रॅक कॉर्पोरेट दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेशी संबंधित तरतुदी विस्तृत करा.

- प्रश्न 6) दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 अंतर्गत दिवाळखोरांच्या मालमत्तेचे प्रशासन आणि वितरणाशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कोड, 2016 अंतर्गत व्यक्तींसाठी दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 8) भारतातील दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कायद्याच्या ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्यांवर आणि संहितेची आवश्यकता, उद्देश आणि वापर यावर टिप्पणी द्या.
- प्रश्न 9) संहितेच्या अंतर्गत कॉर्पोरेट व्यक्तीसाठी निर्णय घेणारा अधिकार काय आहे? अपील आणि अपील प्राधिकरणाशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स द्या.
- अ) आशियाई विकास बँक कॉर्पोरेट बचाव आणि पुनर्वसन तत्त्वे
- ब) दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता प्रेसीडेंसी टाउन्स दिवाळखोरी कायदा, 1909 आणि प्रांतीय दिवाळखोरी कायदा, 1920
- क) कॉर्पोरेट व्यक्तींसाठी लिक्विडेशन प्रक्रिया
- ड) कर्जदार आणि कर्जदाराची संकल्पना
- इ) माहिती उपयुक्तता

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1694

[Total No. of Pages : 4

[6012]-66

T.Y. LL.B.

(Three Year Law Course)

LO 1007 : COMPARATIVE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A (Attempt Any Three)

Q1) Compare in detail the Functioning of the English Jury System and the American Jury System.

Q2) “Death Penalty is awarded in rarest of rare cases” Elucidate with help of various laws in India.

Q3) Which trial system prevails in France? Explain in detail.

Q4) Define Crown Prosecution Services and differentiate with Grand Juris.

Q5) Discuss Nature, meaning and significance of the Comparative Criminal Justice System.

P.T.O.

PART - B (Attempt Any Two)

Q6) Describe various rights of Victims with reference to the Due Process Model.

Q7) Give a detailed account of Trail in Islamic Legal Tradition.

Q8) Explain the role of various International Policing Institutions.

Q9) Write a critical note on Pre Trial Justice & Role of a magistrate in India

PART - C (Attempt Any Three)

Q10) Write short notes :

- a) Rights of the accused person
- b) UN guidelines on the role of prosecution.
- c) Impact of Comparative Criminal Justice on Indian Criminal Law
- d) Zero tolerance Policing
- e) Transnational Policing

Total No. of Questions : 10]

P-1694

[6012]-66

T.Y. LL.B.

(Three Year Law Course)

**LO 1007 : तुलनात्मक फौजदारी न्याय प्रणाली
(2017 Pattern) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ (कोणतेही तीन लिहा)

- प्रश्न 1)** इंग्रजी ज्युरी सिस्टीम आणि अमेरिकन ज्युरी सिस्टिमच्या कामकाजाची तपशीलवार तुलना करा.
- प्रश्न 2)** “दुर्मिळातील दुर्मिळ प्रकरणात मृत्युदंड दिला जातो” भारतातील विविध कायद्यांच्या मदतीने स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** फ्रान्समध्ये कोणती चाचणी प्रणाली प्रचलित आहे? तपशीलवार समजावून सांगा.
- प्रश्न 4)** क्राउन प्रोसिक्युशन सर्व्हिसेसची व्याख्या करा आणि ग्रँड ज्युरीसमध्ये फरक करा.
- प्रश्न 5)** तुलनात्मक गुन्हेगारी न्याय प्रणालीचे स्वरूप, अर्थ आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.

भाग - ब (कोणतेही दोन लिहा)

- प्रश्न 6)** देय प्रक्रिया मॉडेलच्या संदर्भात बळीच्या विविध अधिकारांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 7)** इस्लामिक कायदेशीर परंपरेतील ट्रेलचे तपशीलवार वर्णन द्या.
- प्रश्न 8)** विविध आंतरराष्ट्रीय पोलिसिंग संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** चाचणीपूर्व न्यायावर एक गंभीर टीप लिहा.

भाग - क (कोणतेही तीन लिहा)

- प्रश्न 10)** नोट्स लिहा.
- अ) आरोपी व्यक्तीचे अधिकार
- ब) फिर्यादीच्या भूमिकेवर संयुक्त राष्ट्र मार्गदर्शक तत्वांवर तपशीलवार टिप लिहा.
- क) भारतीय फौजदारी कायद्यावरील तुलनात्मक गुन्हेगारी न्यायाचा प्रभाव
- ड) शून्य सहनशीलता पोलिसिंग
- इ) पारंपारिक पोलिसिंग

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1695

[Total No. of Pages : 4

[6012]-67

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LO - 1008D : Land Laws - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any questions No.10 from Part C. as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* Explain the provisions relating to Maharashtra Land Revenue Tribunal, its constitution, powers, appeal and review under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q2)* State and explain the provisions relating to landlord's right to terminate tenancy for personal cultivation and non-agricultural purpose.
- Q3)* Explain provisions relating to assessment and settlement of land revenue of land used for non-agricultural purpose under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q4)* Discuss the provisions related to boundary and boundary marks in detail under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q5)* Discuss the powers of State Government to assume the management of agricultural land.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** “No land in any local area shall be transferred or partitioned so as to create a fragment.” Elaborate provisions for restriction on transfer or lease of fragment and provisions relating to compensation in the light of this statement under The Maharashtra Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holdings Act, 1947.
- Q7)** Explain the provisions relating to compensation for surplus land under The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961.
- Q8)** Elaborate the powers of mamlatdar’s court under The Mamlatdars’ Courts Act, 1906.
- Q9)** Discuss provisions relating to removal of encroachment on land vesting in government under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.

PART - C

[3×5=15]

- Q10)** Write short notes on any three.
- a) Relinquishment and surrender of land
 - b) Record of rights
 - c) Power and duties of survey officer
 - d) Land held by family unit
 - e) Tiller’s Day

Total No. of Questions : 10]

P1695

[6012]-67

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LO - 1008(D) : Land Laws - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** महाराष्ट्र जमीन महसूल न्यायाधिकरण, त्याची घटना, अधिकार, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत अपील आणि पुनरावलोकन यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.2)** महाराष्ट्र भाडेकरू आणि शेतजमीन अधिनियम 1948 अन्वये सशस्त्र दलाचे सदस्य असलेल्या किंवा सेवा देत असलेल्या जमीनमालकांचे भाडेकरार संपुष्टात आणण्यासाठी आणि त्यांच्या जमिनी भाडेकरूंकडून खरेदी करण्यासाठी विशेष तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.3)** महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत बिगरशेतीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या जमिनीच्या जमीन महसूलाचे मूल्यांकन आणि सेटलमेंटशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.4)** महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत सीमा आणि सीमा चिन्हांशी संबंधित तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्र.5)** शेतजमिनीचे व्यवस्थापन गृहीत धरण्यासाठी राज्य सरकारच्या अधिकारांची चर्चा करा.

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) “कोणत्याही स्थानिक क्षेत्रातील जमीन हस्तांतरित किंवा विभाजन केली जाणार नाही जेणेकरून तुकडा तयार होईल.” महाराष्ट्र प्रिव्हेन्शन ऑफ फ्रॅगमेंटेशन अँड कन्सोलिडेशन ऑफ होल्डिंग्स अॅक्ट, 1947 अंतर्गत या विधानाच्या प्रकाशात तुकड्यांचे हस्तांतरण किंवा भाडेपट्ट्यावरील निर्बंध आणि नुकसानभरपाईशी संबंधित तरतुदी विस्तृत करा.

प्र.7) महाराष्ट्र शेतजमिनी (होल्डिंग्सची कमाल मर्यादा) अधिनियम, 1961 अंतर्गत अतिरिक्त जमिनीच्या मोबदल्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.8) मामलतदार न्यायालय कायदा, 1906 अंतर्गत मामलतदारांच्या न्यायालयाचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.9) महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत सरकारच्या जमिनीवरील अतिक्रमण काढण्यासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीन वर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) त्याग आणि जमीन समर्पण
- ब) अधिकारांची नोंद
- क) सर्वेक्षण अधिकाऱ्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये
- ड) कुटुंबाच्या ताब्यात असलेली जमीन
- इ) प्रमाणित जमीनदार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1696

[Total No. of Pages : 4

[6012]-68

LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO - 1009 : HUMANITARIAN AND REFUGEE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer questions No.10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Define the term Armed Conflict. Discuss the provisions of Protocol Additional to the Geneva Conventions 1949 relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts.

Q2) What do you mean by International Humanitarian Law. Trace the historical development of International Humanitarian Law at international level.

Q3) Explain the term Refugee. Discuss the Role of UNHCR in the Protection and Promotion of Refugee Rights.

Q4) Explain the provisions provided in The Fourth Geneva Convention for the Protection of Civilians.

Q5) Enumerate the provisions regarding limits on Means and Methods of Warfare.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the Basic issues involved in Implementation of International Humanitarian Law at National Level.
- Q7)** Critically analysis the Role of Indian Government in Protecting rights of Refugees.
- Q8)** Define the term Refugee. Write a detailed note on origin and development of Refugee Law.
- Q9)** Discuss the purpose of the established of International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write a short note(any three)

- a) International Armed Conflict
- b) Medical, Religious and Relief Personnel
- c) Asylum
- d) Pacta sunt servanda
- e) Difference between Refugees and Internally Displaced Persons

Total No. of Questions : 10]

P1696

[6012]-68

LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LO - 1009 : HUMANITARIAN AND REFUGEE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
 - 2) भाग ब मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
 - 3) भाग क मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
 - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** सशस्त्र संघर्ष या शब्दाची व्याख्या करा. गैर - आंतरराष्ट्रीय सशस्त्र संघर्षांच्या बळींच्या संरक्षणाशी संबंधित जिनिव्हा अधिवेशन 1949 च्या अतिरिक्त प्रोटोकॉलच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.2)** आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याचा अर्थ काय आहे. आंतरराष्ट्रीय स्तरावर आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या.
- प्र.3)** निर्वासित या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा. निर्वासित अधिकारांचे संरक्षण आणि संवर्धनया मध्ये UNHCR च्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- प्र.4)** नागरिकांच्या संरक्षणासाठी चौथ्या जिनिव्हा अधिवेशनात दिलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.5)** युद्धाची साधने आणि पद्धतींवरील मर्यादांसंबंधीच्या तरतुदींची गणना करा.

भाग - ब

[2×10=20]

- प्र.6)** राष्ट्रीयस्तरावर आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या अंमलबजावणी मध्ये अंतर्भूत असलेल्या मूलभूत समस्यांवर चर्चा करा.

प्र.7) निर्वासितांच्या हक्कांचे संरक्षण करण्यासाठी भारत सरकारच्या भूमिकेचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.

प्र.8) निर्वासित शब्दाची व्याख्या करा. निर्वासित कायद्याची उत्पत्ती आणि विकास यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.9) माजी युगोस्लाव्हियासाठी आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायाधिकरण स्थापन करण्याच्या उद्देशाची चर्चा करा.

भाग क

प्र.10) थोडक्यात टीप लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5-15]

- अ) आंतरराष्ट्रीय सशस्त्र संघर्ष
- ब) वैद्यकीय, धार्मिक आणि मदत कर्मचारी
- क) आश्रय
- ड) पक्तासुटसर्वडा
- इ) निर्वासित आणि अंतर्गत विस्थापित व्यक्ती यांच्यातील फरक

